

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

7 (273) 2019

Revista Uniunii Polonezilor din România

Vizita delegației din Polonia

În zilele de 7-9 iulie a.c., comunitatea poloneză din România a avut onoarea să primească vizita unei delegații din Polonia condusă de doamna Anna Schmidt-Rodziewicz – secretar de stat, împuternicit al Președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Polone pe Probleme de Dialog Internațional, precum și delegația Comisiei Seimului pentru Legătura cu Polonezii din Străinătate. Delegația a fost compusă din deputații: Bożena Kamińska, Małgorzata Wypych, Elżbieta Stępień, Andrzej Melak, Leszek Ruszczyk, Andrzej Szlachta și Zbigniew Gryglas, precum și președinta comisiei Lidia Burzyńska.

În prima zi, pe 7 iulie, delegația s-a întâlnit cu Ambasadorul R.P. la București – Marcin Wilczek, cu consulul Andrzej Kalinowski și cu membrii comunității poloneze din București la Dom Polski. A avut loc și depunerea unei jerbe la placa comemorativă dedicată Mareșalului Józef Piłsudski. Cea de a doua zi a început cu întâlnirea oficială a Annei Schmidt-Rodziewicz cu secretarul de stat din cadrul Ministerului pentru Românii de Pretutindeni, Victor Alexeev. Din capitală, delegația a pornit spre Transilvania, unde a făcut un popas pentru a vizita Brașovul și împrejurimile, precum și pentru o întâlnire cu consulul onorific de la Brașov, Janusz Szaliński.

Pe 9 iulie, membrii delegației au vizitat pentru prima dată ținutul Bucovinei și au rămas plăcut surprinși de tot ceea ce au văzut. Delegația a fost însoțită de consulul Andrzej Kalinowski, deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României, Victoria Longher și președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher. Vizita a început la Dom Polski din Moara, clădire care este în construcție. A urmat sediul Uniunii Polonezilor din Ro-

Wizyta delegacji z Polski

W dniach 7-9 lipca br. Polonia rumuńska miała okazję gościć u siebie sekretarz stanu Annę Schmidt-Rodziewicz – pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów ds. Dialogu Międzynarodowego oraz delegację sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą. W skład delegacji wchodziłi posłowie: Bożena Kamińska, Małgorzata Wypych, Elżbieta Stępień, Andrzej Melak, Leszek Ruszczyk, Andrzej Szlachta i Zbigniew Gryglas oraz przewodnicząca komisji Lidia Burzyńska.

Źródło | Sursa: <https://bukareszt.msz.gov.pl>

Pierwszego dnia, 7 lipca członkowie delegacji spotkali się z ambasadorem RP w Bukareszcie Marcinem Wilczkiem, konsulem Andrzejem Kalinowskim oraz członkami polskiej społeczności w Domu Polskim w Bukareszcie. Złożyli także wiązanek kwiatów przy tablicy upamiętniającej Marszałka Józefa Piłsudskiego. Kolejny dzień rozpoczęło oficjalne spotkanie Anny Schmidt-Rodziewicz z sekretarzem stanu w Ministerstwie ds. Rumuńskiej Diaspory Victorem Alexeevem. Następnie delegacja udała się ze stolicy do Siedmiogrodu, zatrzymując się po drodze na zwiedzanie Braszowa i okolic oraz spotkanie z konsulem honorowym w Braszowie Januszem Szalińskim.

9 lipca goście z Polski mieli okazję po raz pierwszy zwiedzić Bukowinę. Miejsca, które odwiedzili mile ich zaskoczyły. Delegacji towarzyszyli konsul Andrzej Kalinowski, poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii Victoria Longher i prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher. Pobyt na Bukowinie rozpoczęła wizyta w Domu Polskim w Moarze, będącym obecnie w budowie. Następnie delegacja przyjechała do Domu Polskiego w Suczawie – siedziby Związku

mânia, la Suceava, unde delegația a semnat în Cartea de Onoare. De la Suceava au pornit spre Cacica, unde au depus o jerbă la statuia Sfântului Papă Ioan Paul al II-lea din piațeta cu același nume și au vizitat Basilica Minor din imediata apropiere. Din program nu au lipsit Mănăstirea Voroneț și satele: Poiana Micului, Pleșa și Solonețu Nou.

Polaków w Rumunii, gdzie goście między innymi wpisali się do Książki Pamiątkowej. Z Suczawy delegacja pojechała do Kaczyki, gdzie złożyła kwiaty pod pomnikiem św. Jana Pawła II i zwiedziła tamtejsze sanktuarium maryjne. W programie było również zwiedzanie malowanego klasztoru w Voroneț i odwiedziny wsi zamieszkałych przez Polaków: Pojany Mikuli, Pleszy i Nowego Sołońca.

La Dom Polski din Poiana Micului au fost întâmpinați de către ansamblul „Mała Pojana” care a susținut un program artistic de cântece și dansuri special pregătite pentru această întâlnire după care au mers la biserica „Sfântul Ioan Paul al II-lea” din localitate și apoi au făcut un tur al Școlii Gimnaziale „Krystyna Bochenek” unde doamna director Otilia Moroșan le-a arătat clasele făcute la standarde poloneze.

La Pleșa au fost întâmpinați de către parohul comunității pr. Andrei Staszko și președinta comunității din Pleșa – Edviga Alexandrovici. Aici au degustat specialități din bucătăria tradițională păstrate din generație în generație și au împărtășit impresii cu localnicii care se aflau acolo.

Nelipsită de vizita acestora a fost și localitatea Solonețu Nou, unde prima dată s-au oprit la Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz”, a urmat biserica „Coborârea Duhului Sfânt”, iar la Dom Polski au fost așteptați de membrii ansamblului „Sołonzanka” care și ei la rândul lor au pregătit un program artistic de cântece și dansuri tradiționale. Vizita s-a încheiat cu o cină festivă.

Ierzyńska Michalina Budaś

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś

W Domu Polskim w Pojanie Mikuli gości powitał zespół „Mała Pojana” i zaprezentował program artystyczny złożony z tradycyjnych pieśni i tańców. Goście udali się następnie do kościoła pw. św. Jana Pawła II oraz do Szkoły Podstawowej im. Krystyny Bochenek. Po szkole, wybudowanej według polskich standardów, oprowadziła delegację dyrektor Otilia Moroșan.

W Pleszy gości z Polski przywitał proboszcz tamtejszej parafii ks. Andrzej Staszko i prezes lokalnego Stowarzyszenia Polaków Edviga Alexandrovici. Mieli oni okazję posmakować tutaj tradycyjnych potraw zachowanych przez pokolenia oraz porozmawiać z mieszkańcami.

Goście odwiedzili także Nowy Sołonec, najpierw Szkołę Podstawową im. Henryka Sienkiewicza, potem kościół pw. Zesłania Ducha Świętego, a na końcu Dom Polski, gdzie powitał ich zespół „Sołonzanka” z programem artystycznym tradycyjnych pieśni i tańców. Wizyta gości z Polski zakończyła się w Nowym Sołonce uroczystą kolacją.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Dieceza de Iași are un nou episcop

Pe 6 iulie a.c., Sfântul părinte papa Francisc l-a numit pe mons. Iosif Păuleț în funcția de episcop romano-catolic al diecezei de Iași. Mons. Iosif Păuleț a fost până acum decan al Decanatului de Bucovina și paroh al bisercii „Sfântul Ioan Nepumuk” din Suceava. Sfânta Liturghie de consacrare episcopală a mons. Iosif Păuleț va avea loc pe 6 august a.c. în sărbătoarea „Schimbarea la Față a Domnului” la catedrala romano-catolică „Sfânta Fecioară Maria, Regină” din Iași. Sfânta Liturghie solemnă concelebrată va fi oficiată de ÎPS Ioan Robu, arhiepiscop mitropolit de București, Excelența Sa episcop Petru Gherghel și PS Aurel Percă, episcop auxiliar de Iași. La acest eveniment deosebit va participa și Excelența Sa Mons. Miguel Maury Buendía, nunțiu apostolic în România și Republica Moldova.

Numirea unui nou episcop în dieceza de Iași a fost făcută în urma acceptării de către Sfântul Părinte papa Francisc a cererii de retragere a episcopului Petru Gherghel, care a condus Dieceza de Iași din anul 1978. În anul 2015 a ajuns la limita de 75 de ani indicată de dreptul bisericesc. Excelența Sa Mons. Petru Gherghel va continua să conducă Dieceza de Iași ca administrator apostolic până ce noul episcop își va începe misiunea, după care va fi episcop emerit.

Monseniorul Iosif Păuleț s-a născut la 17 octombrie 1954 în localitatea Tămășeni, județul Neamț, Dieceza de Iași. A absolvit Școala Generală de 8 clase în anul 1969 la Tămășeni, Școala de Cantori în anul 1973 la Iași și Institutul Teologic Romano-Catolic „Sfântul Iosif” din Iași în anul 1979. A fost hirotonit preot la 29 iunie 1979, în catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Iași, de către Excelența Sa Mons. Iacob Antal, episcop auxiliar de Alba Iulia.

*Mons. Iosif Păuleț w Pojanie Mikuli i Nowym Solońcu
Mons. Iosif Păuleț în Poiana Micului și Solonețu Nou*

Nominacja nowego biskupa diecezji jasskiej

6 lipca br. Ojciec Święty Franciszek ogłosił nominację mons. Iosifa Păuleț na biskupa rzymskokatolickiej diecezji jasskiej. Mons. Iosif Păuleț do tej pory był dziekanem dekanatu bukowińskiego i proboszczem parafii pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie. Nabożeństwo, podczas którego mons. Iosif Păuleț przyjmie sakrę biskupią odbędzie się 6 sierpnia tr. w święto Przemienienia Pańskiego w rzymskokatolickiej katedrze pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej w Jassach. Uroczystość poprowadzą JE Ioan Robu, arcybiskup metropolita Bukaresztu, JE biskup Petru Gherghel i biskup pomocniczy diecezji jasskiej JE Aurel Percă. W tych szczególnych uroczystościach udział weźmie także JE mons. Miguel Maury Buendía, nuncjusz apostolski w Rumunii i Republice Mołdawi.

Nominacja nowego biskupa diecezji jasskiej nastąpiła w wyniku przyjęcia przez papieża Franciszka rezygnacji z posługi biskupa Petru Gherghela, od 1978 r. stojącego na czele diecezji jasskiej. W 2015 r. osiągnął on wiek 75 lat, określony Kodeksem Prawa Kanonicznego. JE Petru Gherghel kierować będzie diecezją jako administrator apostolski do momentu, gdy nowy biskup rozpocznie swoją posługę, a następnie zostanie biskupem seniorem.

Mon. Iosif Păuleț urodził się 17 października 1954 r. w Tămășeni w woj. Neamț, w diecezji jasskiej. W 1969 r. ukończył ośmioklasową Szkołę Podstawową w Tămășeni, a następnie w 1973 r. Szkołę Kantorów i w 1979 r. Instytut Teologiczny Świętego Józefa w Jassach. Święcenia kapłańskie otrzymał 29 czerwca 1979 r. w katedrze Zaśnięcia Matki Boskiej w Jassach z rąk JE Iacoba Antala – biskupa pomocniczego diecezji Alba Iulia.

Fot. Terzyuka Michalina Budas

Activitatea pastorală și-a desfășurat-o în Dieceza Romano-Catolică de Iași. A început-o ca preot vicar la Oțeleni (1 august 1979-1 octombrie 1980), Pildești (1 octombrie 1980-6 decembrie 1982), Iugani (6 decembrie 1982-13 decembrie 1982), Roman (13 decembrie 1982-1 august 1983). Apoi a împlinit misiunea de paroh la Schineni (1 august 1983-1 martie 1987), Cireșoaia (1 martie 1987-1 septembrie 1991), director spiritual la Seminarul Mare din Iași (1 septembrie 1991-1 septembrie 1994), director spiritual la Seminarul Mic din Bacău (1 septembrie 1994-1 martie 1996), paroh la Onești (1 martie 1996-31 august 2010) și decan al Decanatului de Trotuș (28 martie 1996-31 august 2010).

De la 1 septembrie 2010 este paroh de Suceava, iar de la 1 octombrie același an a fost numit decan al Decanatului de Bucovina care cuprinde 14 parohii, din care una este în municipiul Botoșani, iar celelalte 13 sunt în județul Suceava. Tot cu data de 1 ianuarie 2016, Mons. Iosif Păuleț face parte și din componența Consiliului Prezbiteral, dar și din cea a Consiliului Consultanților din Dieceza de Iași, pentru mandatul 1 ianuarie 2016-31 decembrie 2020.

Iuliana Agneșca Dascălu

Pe baza informațiilor de pe site-ul | Na podstawie informacji ze strony: www.ercis.ro

„Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe” – naukowcy z całego świata rozmawiają o Bukowinie

W dniach 19-22 czerwca 2019 r. w Jastrowiu odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe”. Konferencja jest wynikiem wieloletniej współpracy kilku instytucji naukowych, samorządowych i pozarządowych: Fundacji Sławistycznej, Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Regionalnego Centrum Kultury w Piłi, Ośrodka Kultury w Jastrowiu, Stowarzyszenia „Res Carpathica”, Stowarzyszenia Inicjatyw Lokalnych „Horyzont”, Nadleśnictwa Jastrowie, Polskiego Towarzystwa Leśnego (Oddział Nadnotecki) oraz Urzędu Gminy i Miasta Jastrowie. Wszystkie wymienione instytucje we właściwy dla siebie sposób działają na rzecz ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i językowego. Wydarzenie naukowe towarzyszyło odbywającemu się w tym roku po raz trzydziesty Międzynarodowemu Festiwalowi Folklorystycznemu „Bukowińskie Spotkania”.

Swoją posługę kapłańską sprawował na przestrzeni lat w diecezji jasskiej. Rozpoczął ją jako wikariusz w parafiach w Oțeleni (1 sierpnia 1979-1 października 1980), Pildești (1 października 1980-6 grudnia 1982), Iugani (6 grudnia 1982-13 grudnia 1982), Roman (13 grudnia 1982-1 sierpnia 1983). Następnie pełnił posługę proboszcza w Schineni (1 sierpnia 1983-1 marca 1987) i Cireșoaia (1 marca 1987-1 września 1991), ojca duchownego w Seminarium Mniejszym w Jassach (1 września 1991-1 września 1994), ojca duchownego w Seminarium Mniejszym w Bacău (1 września 1994-1 marca 1996), proboszcza w Onești (1 marca 1996-31 sierpnia 2010) i dziekana dekanatu Trotuș (28 marca 1996-31 sierpnia 2010).

Od 1 września 2010 r. pełni posługę proboszcza w Suczawie, 1 października tego samego roku mianowany został także dziekanem dekanatu bukowińskiego, obejmującego 14 parafii (13 z nich w woj. Suczawa i jedna w woj. Botoșani). Od 1 stycznia 2016 r. mons. Iosif Păuleț wchodzi w skład Rady kapłańskiej, a także Kolegium konsultorów diecezji jasskiej na bieżącą kadencję 1 stycznia 2016-31 grudnia 2020 r.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

„Patrimoniul cultural și lingvistic comun” – cercetători din întreaga lume vorbesc despre Bucovina

În zilele de 19-22 iunie 2019, la Jastrowie a avut loc Conferința Științifică Internațională „Patrimoniul cultural și lingvistic comun”. Conferința este rezultatul colaborării de mulți ani între câteva instituții științifice autoadministrative și non-guvernamentale: Fundația de Slavistică, Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe, Centrul Cultural Regional din Piła, Centrul Cultural din Jastrowie, Asociația „Res Carpathica”, Asociația Inițiativelor Locale „Horyzont”, Ocolul Silvic din Jastrowie, Societatea Silvică Polonă (Filiala Nadnotecki), precum și Primăria comunei și a orașului Jastrowie. Toate instituțiile menționate acționează în felul lor individual în scopul protejării patrimoniului material și imaterial cultural și lingvistic. Evenimentul științific a avut loc, anul acesta, în cadrul celei de-a 30-a ediții a Festivalului Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene”.

W konferencji wzięło udział 34 prelegentów i prelegentek z Polski (afiliowanych w siedmiu instytucjach), Ukrainy, Rumunii, Mołdawii, Niemiec i Stanów Zjednoczonych. Po oficjalnym powitaniu wszystkich gości część merytoryczna spotkania rozpoczęła się wykładem wprowadzającym w tematykę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jego znaczenia dla rozwoju regionów oraz wpływu na proces budowania tożsamości lokalnych i narodowych (Ewa Wróblewska-Trochimiuk). Następnie prof. Helena Krasowska zaprezentowała sylwetkę jednego z najbardziej znanych polskich bukowinowznawców, inicjatora konferencji poświęconych tej tematyce – prof. Kazimierza Feleszki. Prelegentka z ogromną pasją, ale również z nie małym wzruszeniem (prof. Krasowska była uczennicą i doktorantką prof. Feleszki) opowiadała o naukowym dziele badacza i jego wyprawach na rumuńsko-ukraińskie pogranicze. Referatowi towarzyszyła prezentacja multimedialna, w której pokazano niepublikowane dotąd zdjęcia pochodzące z archiwum prof. Feleszki.

W dalszej części konferencji naukowcy wygłosili referaty omawiające relacje dziedzictwa kulturowego i językowego (Ilona Czamańska, Joanna Gorzelana, Lech Suchomłynow, Lilia Zabołotna), przedstawili efekty badań nad etnosami, narodami i procesami narodotwórczymi (Serhii Hakman, Carol Mohr, Vlad Gafița, Krzysztof Nowak, Radu Florian Bruja). Nie zabrakło również ujęcia studiów nad pamięcią (Oskar Czendze), także tą wpisaną w architekturę (Vasyl Dżaman) oraz pochyłono się nad fenomenem kultury kulinarnej i jej związkami z językiem oraz tożsamością (Karina Stempel-Gancarczyk). Spora część referatów poświęcona była bukowińskiej imagologii – kulturowym i literackim sposobom wyrażania samych siebie i innych (Marija Skab, Marian Skab, Natalya Kolesnik, Yaroslav Redkva, Maryna Fedoryuk, Ihor Hrymalovskiy, Inna Strilets).

Istotnym tematem konferencji były nie tylko poszczególne fenomeny dziedzictwa kulturowego (w tym szczególnie na Bukowinie), ale również namysł nad metodyką badań dziedzictwa niematerialnego. Naukowcy mówili więc o możliwości naukowej refleksji nad zjawiskiem festiwalu bukowińskich (Magdalena Pokrzyńska, Władysław Strutyński, Maria Protsyuk), analizowano działania szeroko rozumianych instytucji dbających o zachowanie dziedzictwa kulturowego (Maria Radziszewska, Piotr Gołdyn), strategię muzealizacji dziedzictwa kulturowego (Robert Pokrzyński), a także oddolne

La conferință au participat 34 de referenți și referente din Polonia (afiliați la șapte instituții), Ucraina, România, Republica Moldova, Germania și Statele Unite. După salutul oficial al tuturor oaspeților, partea fundamentală a întâlnirii a început cu prelegerea care introduce în tematica patrimoniului cultural imaterial, însemnătatea acestuia pentru dezvoltarea regiunilor și influența lui în procesul de construire a identităților locale și naționale (Ewa Wróblewska-Trochimiuk). Apoi prof. Helena Krasowska a prezentat silueta unuia dintre cei mai cunoscuți bucovineni polonezi, inițiatorul conferințelor dedicate acestui subiect – prof. Kazimierz Feleszko. Referenta, cu o pasiune enormă, dar și puțin emoționată (prof. Krasowska a fost studenta și doctoranda prof. Feleszko) a vorbit despre activitatea științifică a cercetătorului și despre expedițiile lui în zona de frontieră româno-ucraineană. Referatul a cuprins și o prezentare multimedia în care au fost arătate fotografii nepublicate până acum din arhiva prof. Feleszko.

În următoarea parte a conferinței, cercetătorii au prezentat referate care descriau relațiile dintre patrimoniul cultural și lingvistic (Ilona Czamańska, Joanna Gorzelana, Lech Suchomłynow, Lilia Zabołotna), au prezentat efectele cercetărilor asupra etnosurilor, națiunilor și asupra proceselor de construire a națiunilor (Serhii Hakman, Carol Mohr, Vlad Gafița, Krzysztof Nowak, Radu Florian Bruja). De asemenea, nu au lipsit studii privind memoria (Oskar Czendze), precum și cea înscrisă în arhitectură (Vasyl Dżaman), dar cercetătorii s-au aplecat și asupra fenomenului culturii culinare și a legăturilor acestuia cu limba și identitatea (Karina Stempel-Gancarczyk). O mare parte a referatelor a fost dedicată imagologiei bucovinene – mod cultural și literar de a ne reprezenta pe noi și pe alții (Marija Skab, Marian Skab, Natalya Kolesnik, Yaroslav Redkva, Maryna Fedoryuk, Ihor Hrymalovskiy, Inna Strilets).

Tematica fundamentală a conferinței nu au fost doar fenomenele patrimoniului cultural (mai ales cele din Bucovina), dar și reflecția asupra metodei de cercetare a patrimoniului imaterial. Așadar, cercetătorii au vorbit despre posibilitatea reflecției științifice asupra fenomenului festivalurilor bucovinene (Magdalena Pokrzyńska, Władysław Strutyński, Maria Protsyuk), au fost analizate activitățile diferitelor instituții care se ocupă de conservarea patrimoniului cultural (Maria Radziszewska, Piotr Gołdyn), strategii de muzealizare a patrimoniului cultural

i indywidualne inicjatywy mające na celu ochronę wybranego elementu dziedzictwa (Lech Wojciech Szajdak). Poddany pod dyskusję fenomen doczekał się więc wielowymiarowego oglądu, uwzględniającego perspektywę historyczną, kulturoznawczą, językoznawczą, literaturoznawczą, etnologiczną, politologiczną i geograficzną.

(Robert Pokrzyński), dar și inițiative la nivel local și individuale care au ca scop protejarea unui element ales al patrimoniului (Lech Wojciech Szajdak). Fenomenul adus în discuție, prin urmare, a fost dezbătut din toate perspectivele: istorică, etnologică, politologică și geografică, precum și a studiilor asupra culturii, lingvisticii, literaturii.

Pierwszy dzień konferencji zamknęła promocja książki „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia – Ukraina” autorstwa Heleny Krasowskiej, Lecha Suchomłynowa i Magdaleny Pokrzyńskiej. W spotkaniu prowadzonym przez Ewę Wróblewską-Trochimiuk udział wziął cały zespół autorski, który chętnie odpowiadał na niełatwe pytania o etykę badań nad zanikającym dziedzictwem językowym, a także o różnice między prowadzeniem badań na Bukowinie ukraińskiej i Bukowinie rumuńskiej. Z kolei drugiego dnia konferencji w „Dzkiej Zagrodzie” w Mirosławcu odbyły się wykłady terenowe poświęcone dziedzictwu naturalnemu, będącemu istotnym elementem dziedzictwa społecznego. Współorganizatorzy konferencji, działający na rzecz ochrony środowiska naturalnego, pokazali naukowcom, że dziedzictwo naturalne nie jest jedynie nieruchomym tłem i makietą dla spuścizny kulturowej, ale pozostaje z nim w dynamicznej relacji, którą również należy odpowiednio kształtować, a także dbać o jej zachowanie.

Prima zi a conferinței a fost încheiată cu promovarea cărții „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție. Limba polonă în Bucovina: România – Ucraina” avându-i ca autori pe Helena Krasowska, Lech Suchomłynow și Magdalena Pokrzyńska. La întâlnirea condusă de Ewa Wróblewska-Trochimiuk a luat parte toată echipa de autori, care cu plăcere au răspuns la întrebări dificile despre etica cercetărilor asupra patrimoniului lingvistic pe cale de dispariție, dar și despre diferențele cercetărilor din Bucovina ucraineană și Bucovina românească. În a doua zi a conferinței care a avut loc la „Dzika Zagroda” (Gospodarie Sălbatică) în Mirosławiec a avut loc conferința în aer liber dedicată patrimoniului natural care este un element esențial al patrimoniului social. Coorganizatorii conferinței care activează în scopul protejării mediului natural au arătat cercetătorilor că patrimoniul natural nu este doar un fundal imobil și o machetă pentru moștenirea culturală, ci rămâne împreună cu aceasta într-o relație dinamică care, de asemenea, trebuie formată, dar și îngrijită cu scopul

W tej części konferencji wykłady wygłosili: Magdalena Tracz, Maciej Tracz i Krzysztof Dymek. Referaty te okazały się doskonałym punktem odniesienia dla dyskusji podczas obrad okrągłego stołu (prowadzenie Zbigniew Kowalski), poświęconego fenomenowi dziedzictwa kulturowego na Bukowinie.

Czterodniowa konferencja obfitowała w naukowe dyskusje, plany na przyszłe badania dziedzictwa kulturowego, nie tylko na Bukowinie, rozmowy o wspólnych publikacjach. Trudno nie odnieść wrażenia, że naukowcy zamknęli obrady, zachowując w pamięci obraz Bukowiny nie tylko jako obszaru polifonicznego, ale również polimorficznego, skomplikowanego wewnątrznie, do badania którego potrzebne jest stereograficzne ucho i oko, potrafiące wsłuchać się w różne głosy i dostrzec złożone obrazy i narracje. Konferencja była świetną okazją, by zaprezentować zjawisko przenikających się dziedzictw, światów nie tyle leżących obok siebie, ile wzajemnie się stymulujących i uzupełniających. Naukowcy, którzy wzięli udział w konferencji, nie wykazywali jednak naiwnego afektu dla wielokulturowości, podeszli do niej natomiast z właściwym naukowym dystansem. Nie jest to sprawa oczywista, ponieważ wymaga rozliczenia się z mitami i figurami własnej (i narodowej) wyobraźni, wykroczenia poza osobiste przywiązania i wyobrażenia. Bez wahania można więc stwierdzić, że podczas konferencji „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe” naukowcy bez zbędnej pomnikomanii i czynienia z dziedzictwa kulturowego historycznego skansenu, uchwycili badane zjawisko w jego dynamice i dialogu ze zmieniającym się i modernizującym światem. Wartością dodaną konferencji był fakt, że większość naukowców biorących w niej udział ma związek z Bukowiną. Stało się to dodatkowym czynnikiem sprzyjającym dyskusji o zawartym w tytule konferencji określeniu „wspólne dziedzictwo”, które sprowokowało do namysłu nad tym, czyje właściwie jest dziedzictwo Bukowiny. Czy „wspólne” oznacza, że należy do wszystkich, a także kto jest za to, co „wspólne” odpowiedzialny.

Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe” – to zadanie finansowane w ramach umowy 570/P-DUN/2019 ze środków ministra nauki i szkolnictwa wyższego, przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

păstrării acesteia. În această parte a conferinței referate au prezentat: Magdalena Tracz, Maciej Tracz și Krzysztof Dymek. Aceste referate s-au dovedit a fi un punct de referință excelent pentru discuțiile din timpul mesei rotunde (coordonate de Zbigniew Kowalski), dedicate fenomenului patrimoniului cultural din Bucovina.

Conferința de patru zile a abundat în discuții științifice, planuri pentru viitoare cercetări ale patrimoniului cultural, nu doar în Bucovina, discuții despre publicații comune. Am avut impresia că oamenii de știință prezenți au încheiat conferința păstrând în memorie imaginea Bucovinei nu doar ca un spațiu polifonic, dar și ca spațiu polimorf, complex, pentru cercetarea căruia este nevoie de ureche și de ochi stereografici capabili de a asculta voci diferite și de a vedea imagini și narațiuni complexe. Conferința a fost un bun prilej pentru prezentarea fenomenului patrimoniilor care se întrepătrund, a lumilor care nu doar stau una lângă alta, ci se și stimulează și se completează reciproc. Cercetătorii care au participat la conferință nu au arătat o afecțiune naivă pentru multiculturalism, dar în schimb l-au abordat cu o detașare științifică corespunzătoare. Nu este o chestiune evidentă, deoarece presupune clarificarea situației miturilor și a figurilor imaginației proprii (și naționale), ieșirea în afara propriului atașament și a propriei imaginații. Fără șovăială putem afirma că în timpul conferinței „Patrimoniul cultural și lingvistic comun” cercetătorii, fără a avea o manie inutilă de ridicare de monumente și fără a face din patrimoniul cultural un muzeu istoric în aer liber, au captat fenomenul cercetat în dinamica și dialogul lui cu lumea care se schimbă și se modernizează. O valoare adăugată a conferinței a fost faptul că majoritatea cercetătorilor participanți are legătură cu Bucovina. Acest lucru a devenit un element favorabil discuției descrise în titlul conferinței „patrimoniul comun”, care a provocat reflecția asupra ideii al cui este de fapt patrimoniul Bucovinei. Oare „comun” înseamnă că aparține tuturor, dar și cine este responsabil pentru ceea ce este „comun”.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Conferința Științifică Internațională „Patrimoniul cultural și lingvistic comun” – este un eveniment finanțat în cadrul proiectului 570/P-DUN/2019 din fondurile ministrului științei și al învățământului superior, destinate acțiunilor de popularizare a științei.

Foto: Cazimir Longer

Pod takim właśnie hasłem czterdziestu harcerzy z Suczawy i tyle samo uczniów ze Szkół Podstawowych w Pojanie Mikuli i Kaczyce – wielu z nich polskiego pochodzenia, spędziło wspólnie czas podczas biwaku w Putnișoara, na pięknej polanie wśród lesistych wzgórz niedaleko Putnej.

W zeszłym roku z inicjatywy Instytutu Polskiego w Bukareszcie na obozie w polskiej wsi Plesza spotkali się polscy harcerze, rumuńscy skauci oraz polonijne dzieci z całej Bukowiny. A wszystko to z okazji stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz Wielkiego Zjednoczenia Rumunii. W tym roku natomiast przypada stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych, co jest doskonałą okazją do kontynuacji ubiegłorocznego pomysłu. Tym razem Instytut Polski w Bukareszcie zaprosił do współpracy suczawską organizację harcerską oraz Szkoły Podstawowe z Pojany Mikuli i Kaczyki, a także Związek Polaków w Rumunii. Na długo przed biwakiem harcerze z Suczawy odwiedzali raz w miesiącu uczniów z Pojany Mikuli, Pleszy i Kaczyki i przygotowywali ich do udziału w biwaku, ucząc wielu pożytecznych harcerskich umiejętności. Kto wie, może niedługo powstaną przy szkołach harcerskie czy zuchowe drużyny?

Sub această deviză, patruzeci de cercetași din Suceava și tot atâția elevi de la Școlile Gimnaziale din Poiana Micului și din Cacica – mulți dintre ei de origine polonă, au petrecut timpul împreună în campul din Putnișoara, într-o poiană frumoasă între dealurile împădurite în apropiere de Putna.

Anul trecut, la inițiativa Institutului Polonez din București, în tabăra din satul polonez Pleșa s-au întâlnit cercetași din Polonia și din România, precum și copiii de etnie polonă din întreaga Bucovină. Tabăra a fost organizată cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la Redobândirea Independenței de către Polonia și a Centenarului Marii Uniri a României. În schimb, anul acesta se împlinesc 100 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice polono-române, ceea ce reprezintă o ocazie potrivită pentru a continua ideea de anul trecut. De această dată Institutul Polonez din București a invitat la colaborare organizația suceveană a cercetașilor, precum și școlile gimnaziale din Poiana Micului și din Cacica, dar și Uniunea Polonezilor din România. Cu ceva timp înainte de camp, cercetașii din Suceava vizitau o dată pe lună elevii din Poiana Micului, Pleșa și Cacica și îi pregăteau pentru participarea la camp învățându-i multe trucuri cercetășești utile. Cine știe, poate în scurt timp vor apărea în cadrul școlilor patrule de vulpișori sau temerari?

Przez kilka dni 21-24 czerwca br. suczawscy harcerze i ich liderzy oraz uczniowie z Pojany Mikuli, Pleszy i Kaczyki ze swoimi nauczycielkami świetnie razem się bawili, ale także uczyli od siebie nawzajem. Rywalizowali, współpracowali, budowali elementy obozu, wędrowali, śpiewali i bawili się przy wieczornych ogniskach. „Kapsuła czasu” służyła im natomiast do tego, aby wszystko co robią przypominało o historycznych więzach przyjaźni między Polską i Rumunią.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Pe parcursul câtorva zile, de pe 21 până pe 24 iunie a.c., cercetașii suceveni și liderii lor, precum și elevii din Poiana Micului, Pleșa și Cacica cu profesoarele lor s-au jucat grozav împreună, dar au și învățat unii de la alții. Au rivalizat, au colaborat, au construit elemente ale campului, au cutreierat, au cântat și s-au jucat în jurul focului de tabără. „Capsula timpului” le folosea în schimb pentru ca tot ceea ce fac să le amintească de legăturile de prietenie istorice dintre Polonia și România.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Katarzyna Zalaszevska

„Vara Împreună” 2019

În perioada 8-12 iulie 2019 a avut loc cea de-a VI-a ediție a campusului „Vara Împreună” la biserica „Sf. Ioan Nepomuk” din Suceava la care au participat peste 90 de copii. Părintele vicar, Robert Budău, împreună cu tinerii parohiei s-au pregătit intens pentru a face o bucurie copiilor.

Campusul a început în fiecare zi cu Sfânta Liturghie, copiii înțelegând că ceea ce ne leagă pe toți este iubirea față de Dumnezeu. Un moment emoționant în timpul Sfintei Liturghii a fost atunci când la rugăciunea „Tatăl nostru”, toți ne-am prins de mâini și ne-am înălțat glasul către Tatăl Ceresc.

„Lato razem” 2019

W dniach 8-12 lipca br. odbyła się VI edycja półkolonii „Lato razem” w parafii pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie, w których uczestniczyło ponad 90 dzieci. Wikariusz ks. Robert Budău razem z młodzieżą przygotowali się dobrze, aby sprawić dzieciom wiele radości.

Półkolonie rozpoczynała każdego dnia Msza św., dzieci rozumiały, że to co nas wszystkich łączy to miłość do Boga. Wzruszającym momentem podczas każdego nabożeństwa było wspólne odmawianie „Ojciec nasz”, kiedy to chwytałyśmy się za ręce i zanosiliśmy tę modlitwę do Ojca Niebieskiego.

Tema campusului de anul acesta a fost Regele Leu. Prin activitățile propuse, copiii au înțeles mult mai bine mesajul scenetei, acela de a fi fideli, de a ne ajuta prietenii și de a nu renunța la visele noastre, deoarece în viață există obstacole, dar cu ajutorul lui Dumnezeu noi putem trece învingători. Cu ajutorul scenetei, copiii au învățat ce înseamnă prudență, dreptatea, cumpătarea și tăria. Scenetă, jocuri, dansuri pline de energie, toate acestea pentru a le arăta copiilor că acest campus este pentru ca ei să concretizeze bucuria de a fi împreună, de a socializa și de a se împrieteni, de la cei mai mici, la cei mai mari. Au fost organizate ateliere cu scopul de a-i învăța pe copii diferite activități. Brățări din lână, quilling, tricouri, lemn, toate acestea pentru a le aduce o bucurie copiilor.

Mulțumim bunului Dumnezeu pentru aceste zile frumoase. Le mulțumim sponsorilor, copiilor participanți și tuturilor celor care s-au implicat în buna desfășurare a campusului!

Roxana Cuffner

Tematem tegorocznych półkolonii był Król Lew. Dzięki przeprowadzonym działaniom dzieci lepiej zrozumiały przesłanie inscenizacji, abyśmy byli wierni, pomagali przyjacielom i nie rezygnowali z marzeń, bo chociaż w życiu zdarzają się przeszkody, to z pomocą Boga możemy je pokonać. Dzięki inscenizacji dzieci nauczyły się, co oznacza roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie i siła charakteru. Inszenizacja, gry i zabawy, pełne energii tańce – wszystko było po to, aby dzieci mogły przeżywać radość z bycia razem i zaprzyjaźnić się ze sobą, od najmłodszego do najstarszego. W ramach półkolonii zorganizowano też warsztaty, aby nauczyć dzieci różnych działań. Robienie wełnianych bransoletek, quilling, zdobienie podkoszulek, malowanie na drewnie – wszystko po to, by przynieść radość dzieciom.

Dziękujemy Panu Bogu za te piękne dni. Dziękujemy sponsorom, uczestniczącym dzieciom i wszystkim osobom zaangażowanym w organizację i przebieg półkolonii.

Thum. Ilona Biseada

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu, Alfred Koczynski

NA POLSKICH ŚCIEŻKACH CZASU

*W klepsydrze czasu.
Pałac Woronieckich w Bukareszcie*

Idąc z Placu Zwycięstwa do Łuku Triumfalnego, pod zielonymi koronami wiekowych lip, z których dobiega śpiew ptaków, wchodzi się w historyczną przestrzeń Bukaresztu, wypełnioną wdziękiem i nostalgią. Aleja Kiseleff jest jednym z najstarszych i najpiękniejszych miejsc na spacer w stolicy. Przechadzka po tym zielonym królestwie przyrody jest także spotkaniem z historią i z wyjątkową architekturą. Znajdują się tam monumentalne budynki, które wyglądają jak małe pałace. Przypominają one przechodniom stylowe bale i cotygodniowe spotkania towarzysko-muzyczne dawnych bukareszteńskich elit.

Po Alei Kiseleff końca XIX i początku XX w. przechadzali się poważni panowie w kapeluszach, z laskami i monoklami oraz panie w długich sukniach, z parasolkami i kapeluszami, ozdobionymi piórami i kwiatami. Każdego roku odbywała się tu w maju słynna „bitwa kwiatowa”, będąca celebracją życia i entuzjazmu. Początkowo była to impreza

PE CĂRĂRI POLONEZE ALE TIMPULUI

*În clepsidra vremii.
Palatul Woroniecki din București*

Plecând din piața Victoriei spre Arcul de Triumf, pe sub coroanele verzi ale teilor seculari din care se aude cântecul păsărilor, se intră într-un spațiu istoric al Bucureștiului, plin de farmec și nostalgie. Șoseaua Kiseleff este una dintre cele mai vechi și mai frumoase locuri de promenadă din capitală. O plimbare în această împărăție verde a naturii este și o întâlnire cu istoria și cu o arhitectură deosebită. Aici se află clădiri monumentale, ca niște mici palate. Ele reamintesc trecătorilor de elegantele baluri și de întâlnirile săptămânale, mondene sau muzicale ale elitelor bucureștene de demult.

Pe șoseaua Kiseleff de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al-XX-lea se plimbau domni serioși cu pălărie, baston și monoclu și doamne cu rochii lungi, umbreluțe și pălării împodobite cu pene și flori. În fiecare an pe 10 mai avea loc vestita „bătaie cu flori” care era o celebrare a vieții și a exuberanței. La început era o petrecere cu scop

charytatywna, organizowana z inicjatywy królowej Marii. Uczestnicy ze swoich przyozdobionych powozów rzucali w siebie nawzajem wielobarwnymi kwiatami, które wypełniały powietrze wiosennym zapachem. Istniały oddzielne alejki dla pieszych, konnych i cyklistów. Na początku XX w. zbudowano linię tramwajową. Początkowo był to tramwaj konny, który został później zastąpiony tramwajem elektrycznym.

W połowie drogi między Placem Zwycięstwa a Łukiem Triumfalnym jest miejsce, które ma symboliczne znaczenie, zarówno dla historii Rumunii, jak i dla dobrych stosunków polsko-rumuńskich. To Piazzeta Króla (rum. Piațeta Regelui), gdzie znajduje się brązowe popiersie ostatniego rumuńskiego króla Michała I w mundurze wojskowym. W pobliżu znajduje się Pałac Kiseleff, w którym król spędził dzieciństwo ze swoją matką, królową Heleną. Niedaleko, za kilkoma starymi dębami stoi pałacyk w stylu florenckim – prawdziwa klepsydra czasu i miłości – dom rodziny Woronieckich.

Fot. Danuta Roman

Pałacyk Woronieckich | Micul palat Woroniecki

W domu tym mieszkał w okresie międzywojennym polski dyplomata i patriota, książę Jan Woroniecki, wraz z małżonką Adiną, damą dworu królowej Marii. Jan Woroniecki przyszedł na świat w 1880 r. na ziemi lubelskiej, części Królestwa Polskiego, wówczas w zaborze rosyjskim. Były to trudne czasy dla narodu polskiego, który utracił w wyniku zaborów swoją Ojczyznę. Po upadku powstania styczniowego represje w zaborze rosyjskim dotknęły wszystkich warstw polskiego społeczeństwa. Dokonano nowego podziału administracyjnego na gubernie. Kraj poddano intensywnej rusyfikacji: wprowadzenie języka rosyjskiego do szkół, usuwanie Polaków z administracji i sądownictwa i oświaty, tępienie wszelkich przejawów polskiej świadomości narodowej.

Jan pochodził ze starego rodu książąt Woronieckich, będących gałęzią kniaziów Nieświckich.

caritabil, organizată la inițiativa reginei Maria. Din trăsurile lor împodobite, participanții aruncau unii în alții cu flori multicolore care umpleau văzduhul cu parfum primăvărat. Existau alei separate pentru pietoni, călăreți și bicicliști. La începutul secolului XX a fost construită și o linie de tramvai. La început tramvaiul era tras de cai, iar mai târziu a fost înlocuit de tramvaiul electric.

La jumătatea distanței dintre Piața Victoriei și Arcul de Triumf se află un loc simbolic atât pentru istoria poporului român, cât și pentru legăturile de prietenie româno-polone. Aceasta este Piațeta Regelui, unde se află un monument care are în centrul său bustul de bronz al ultimului rege român Mihai I, în uniformă militară. În apropiere se află Palatul Kiseleff, unde și-a petrecut copilăria suveranul, alături de mama sa, regina Elena. Alături, în spatele unor stejari bătrâni se află o clădire cu aspect de mic palat florentin, o adevărată clepsidră a timpului și a iubirii – casa familiei Woroniecki.

Fot. Danuta Roman

Fontanna – kwiat | Fântâna – floare

În această casă au trăit în perioada interbelică, prințul Jan Woroniecki, diplomat și patriot polonez împreună cu soția lui, Adina, doamnă de onoare a reginei Maria. Jan a venit pe lume în anul 1880 pe străvechile pământuri din zona Lublinului, parte a Regatului Poloniei, aflat pe atunci sub stăpânirea Imperiului Rus. Erau timpuri grele pentru poporul

Wychował się w majątku Kanie koło Chełma, należącym do jego rodziców – księcia Mieczysława Woronieckiego i Marii z Drohojowskich i był trzecim z ośmiorga ich dzieci. Był wysokim, przystojnym mężczyzną o jasnych, niebieskich oczach oraz wyjątkowym człowiekiem o imponującej kulturze osobistej. Mówił biegle sześcioma językami, grał świetnie na fortepianie, komponował muzykę i pięknie malował.

To on narysował fontannę w kształcie kwiatu z ogrodu pałacyku w Alei Kiseleff. Jego dziadek, książę Adam Klaudiusz Woroniecki herbu Korybut był ziemianinem, generałem wojsk rosyjskich i marszałkiem szlachty guberni lubelskiej oraz członkiem Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim okręgu chełmskiego. Była to organizacja skupująca ziemian Królestwa Polskiego w latach 1858-1861. Zajmowała się polityką rolną. Dbała o zwiększanie wydajności polskiego rolnictwa i opowiadała się za podniesieniem poziomu społecznego, gospodarczego i kulturalnego polskiej wsi.

Jego pracę i patriotyczne ideały kontynuował jego syn, Mieczysław, który urodził się w roku Wiosny Ludów. Był działaczem społecznym i został radcą Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Założone w 1825 r., z siedzibą w Warszawie, było stowarzyszeniem właścicieli ziemskich Królestwa Polskiego, będąc pierwszą polską instytucją bankową. Udzielała ona kredytów długoterminowych i wspierała polskich właścicieli ziemskich, ażeby zmodernizować majątki ziemskie.

Książę Mieczysław Woroniecki był także prezesem warszawskiego towarzystwa śpiewaczego „Lutnia”, które prowadziło działalność chóralną. Cieszył się poważaniem w szerokich kołach Warszawy i prowincji. Był lubianym człowiekiem i pomagał potrzebującym. Angażował się w działalność filantropiczną w warszawskich instytucjach dobroczynnych. Jego syn Jan odziedziczył po rodzicach szlachetne rysy, zrównoważony charakter i hojną naturę. W domu zapewniono mu wszechstronny rozwój fizyczny i intelektualny. Interesowały go języki obce i literatura. Lubił sporty i był świetnym jeźdźcem. Silna osobowość starszego brata, Jacka, odcisnęła piętno na charakterze małego Jana. Przez całe życie będzie między nimi silny, duchowy związek.

Urodzony w 1878 r. w Lublinie, Jacek wyróżniał się od dzieciństwa wysoką religijnością. Był teologiem, pedagogiem, etykiem, moralistą i filozofem-scholastykiem. Założył Zgromadzenie Sióstr Dominikanek Misjonarek Jezusa i Maryi. Był jednym

polonez, care-și pierduse patria din cauza ocupanților. După căderea insurecției din ianuarie, represivitatea din zona ocupației rusești a atins toate straturile societății poloneze. S-a făcut o nouă împărțire administrativă, în gubernii. A început o puternică rusificare a țării. S-a introdus limba rusă în școli, polonezii au fost scoși din administrație, instanțe judecătorești și din educație și s-au interzis orice manifestări ale identității naționale poloneze.

Jan provenea din străvechea familie a prinților Woroniecki, ramură a cnejilor Nieswicki. A crescut la moșia Kania de lângă Chełm, care aparținea părinților săi – prințul Mieczysław Woroniecki și Maria Drohojowski, fiind al treilea din cei opt copii ai familiei. Era un bărbat frumos, înalt, cu ochii luminoși, albaștri și un om de o calitate excepțională. Avea o cultură deosebită și vorbea fluent șase limbi străine. Cânta foarte bine la pian, compunea muzică și picta frumos.

A desenat fântâna în formă de floare din grădina micului palat din Șoseaua Kiseleff. Bunicul său, prințul Adam Klaudiusz Woroniecki, cu blazonul „Korybut”, era proprietar de pământuri, general al armatei ruse și mareșal al nobilimii și membru al Asociației Agricole din Regatul Poloniei, regiunea Chełm. Aceasta era o organizație care reunea proprietari de pământuri din Regatul Poloniei în perioada 1858-1861. Se ocupa de politicile agricole. Lupta pentru creșterea productivității agriculturii poloneze și pentru creșterea nivelului social, economic și cultural al satului polonez.

Opera și idealurile sale patriotice vor fi continuate de fiul său, Mieczysław, care s-a născut sub semnul Primăverii Popoarelor. Era militant social și a fost consilier al Asociației de Credit al Proprietarilor de Pământuri. Înființată în 1825 cu sediul la Varșovia, aceasta reunea proprietarii de pământuri din Regatul Poloniei, fiind prima instituție bancară poloneză. Această organizație dădea credite pe termen lung și sprijinea proprietarii să-și modernizeze proprietățile agricole.

Prințul Mieczysław a fost și președintele organizației culturale varșoviene „Lutnia” (Vioara), care avea o activitate corală. Se bucura de apreciere în multe cercuri din Varșovia și din provincie. Era un om iubit și îi ajuta pe cei aflați în nevoie. Participa la activitățile filantropice din instituțiile de binefacere varșoviene.

Jan a moștenit de la părinți trăsăturile nobile, caracterul echilibrat și natura generoasă. Acasă a avut parte de o educație deosebită, atât pentru dezvoltarea

z najwybitniejszych polskich tomistów i rektorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Był przeciwnikiem indywidualizmu, któremu przeciwstawił personalizm chrześcijański. Interpretował religię jako więź osobową człowieka z Bogiem. Został beatyfikowany w 2004 r. w okresie pontyfikatu wielkiego polskiego papieża Jana Pawła II. Jacek odwiedził często brata w Bukareszcie. Po jego śmierci w 1949 r. Jan zorganizował uroczystości upamiętniające ukochanego brata przy Nuncjaturze Apostolskiej w Bukareszcie, w obecności wielu polskich uchodźców.

Od dzieciństwa Jan lubił czytać. Fascynowało go życie i opowiadania słynnego weneckiego podróżnika i dyplomaty Marco Polo. Interesowała go także postać znanego francuskiego męża stanu, polityka i dyplomaty Talleyranda. Z łatwością uczył się języków obcych, był inteligentny i opanowany. Był cierpliwy i miał poczucie humoru. Te wrodzone cechy będą mu przydatne, kiedy będzie pracował jako dyplomata w wielkich stolicach świata. Kochał swoją Ojczyznę i po 1918 r. był obecny w polskiej dyplomacji, wnosząc swój wkład w odrodzenie niepodległej Polski.

W 1929 r. poślubił piękną i inteligentną Adinę Ionescu, wdowę po znanym rumuńskim polityku Take Ionescu – ministrze spraw zagranicznych i premierze Rumunii. Był on świetnym mówcą, na co wskazuje jego pseudonim („Złotousty”) oraz zwolennikiem rozwoju stosunków rumuńsko-polskich, odznaczonym przez polskie władze Orderem Orła Białego.

Nabożeństwo ślubne Jana i Adiny w Paryżu odprawił mons. Vladimir Ghica, ksiądz wiary chrześcijańskiej. Świadcami podczas ceremonii byli: znana rumuńska pisarka i poetka Elena Văcărescu, polski dyplomata Mirosław Arciszewski i francuski polityk Louis Barthou, wieloletni przyjaciel wybitnego polskiego kompozytora i polityka Ignacego Paderewskiego.

Między Janem i Adiną istniała wzajemna fascynacja i silna więź. Jego równowaga i medytacyjny charakter uzupełniał jej dynamizm i porywczosć. Tworzyli piękną i stylową parę. Począwszy od 1930 r. zamieszkali w małym pałacyku przy Alei Kiseleff. Odbywały się tam spotkania bukareszteńskich elit ze środowiska dyplomacji i dworu królewskiego. Jan pokochał Rumunię, która stała się jego drugą ojczyzną. Znał międzynarodowe i rumuńskie

sa fizică, cât și pentru cea intelectuală. Îl interesau limbile străine și literatura. Îi plăcea sportul și era un bun călăreț. Puternica personalitate a fratelui mai mare, Jacek, și-a pus pecetea pe micul Jan. Toată viața va exista între ei o puternică legătură spirituală.

Născut în 1878 la Lublin, Jacek s-a remarcat din copilărie printr-o deosebită religiozitate. A fost teolog, pedagog, etician, moralist și filosof scolastic. A fondat Comunitatea Surorilor Dominicane, Misionarele lui Isus și ale Mariei. A fost unul dintre cei mai mari tomiști polonezi și rectorul Universității Catolice din Lublin. Se împotriva individualismului, fiind adeptul personalismului creștin. Interpreta religia ca pe o legătură personală a omului cu Dumnezeu. A fost beatificat în anul 2004, în timpul pontificatului marelui papă polonez Ioan Paul al II lea. Jacek își vizita adesea fratele la București. După moartea sa în anul 1949, Jan va organiza la Nunțiatuara Apostolică din București o comemorare în amintirea fratelui iubit, în prezența a numeroși refugiați polonezi.

Lui Jan i-a plăcut să citească încă din copilărie. Îl fascinau viața și povestirile vestitului călător și diplomat venețian Marco Polo. Îl interesa și personalitatea lui Talleyrand, cunoscutul om de stat, politician și diplomat francez. Învăța ușor limbi străine, era inteligent și cumpătat. Avea răbdare și simțul umorului. Aceste calități îi vor fi de folos, atunci când va lucra ca diplomat în marile capitale ale lumii. Își iubea patria, iar după anul 1918 va fi prezent în diplomația poloneză, contribuind la renașterea Poloniei independente.

În 1929 s-a căsătorit cu frumoasa și inteligenta Adina Ionescu, văduvă a cunoscutului om politic, Take Ionescu, care a fost ministru de externe și premier al României. Era un orator foarte bun, fiind supranumit „Guriță de aur”. A luptat pentru dezvoltarea relațiilor româno-polone, fiind decorat cu Ordinul Vulturului Alb. Slujba religioasă a avut loc la Paris, fiind oficiată de Monseniorul Vladimir Ghica, prinț al credinței creștine. Martori la ceremonie au fost: cunoscuta scriitoare și poetă română Elena Văcărescu, diplomatul polonez Mirosław Arciszewski și politicianul francez Louis Barthou, vechi prieten al marelui compozitor și om politic Ignacy Paderewski.

Între Jan și Adina exista o fascinație reciprocă și o puternică legătură. Echilibrul și caracterul lui meditativ completau dinamismul și impetuozitatea ei. Formau o pereche frumoasă și elegantă. Începând cu anul 1930 au locuit în micul palat de pe șoseaua Kiseleff. Acolo aveau loc întâlniri ale elitelor bucureștene din mediul diplomatic și al curții regale.

środowisko dyplomatyczne. Niektóre z jego sióstr poślubiły polskich dyplomatów. Na przykład, jego siostra Elżbieta wyszła za mąż za Pawła Juriewicza, dyplomatę w Ambasadzie RP w Bukareszcie w 1922 i 1923 r. Jego żona Adina знаła środowisko królewskiego dworu. Na wieczory muzyczne organizowane przez rodzinę Woronieckich przybywała także królowa Maria. W ten sposób historia miłości między polskim, przystojnym dyplomatą i jego piękną rumuńską żoną, stała się przykładem dobrych stosunków polsko-rumuńskich, trwałego sojuszu, o którym wielki rumuński historyk Nicolae Iorga napisał: „sojusz Polski z Rumunią jest osłoną dla wszystkiego, co się znajduje poza nim. Jest to jeden z wielkich czynników cywilizacji w naszej epoce”.

Jan a iubit România, care a devenit a doua lui patrie. Cunoștea mediul diplomatic internațional și pe cel românesc. Unele dintre surorile lui erau căsătorite cu diplomați polonezi. De exemplu, sora lui Elżbieta era căsătorită cu Paweł Juriewicz, diplomat al Ambasadei Poloniei la București în anul 1922 și 1923. Soția lui, Adina făcea parte din anturajul casei regale. La seratele muzicale organizate de familia Woroniecki venea și regina Maria. Astfel, povestea de dragoste dintre frumosul diplomat polonez și atrăgătoarea lui soție româncă a devenit un exemplu al bunelor relații polono-române, al alianței durabile, despre care marele istoric român Nicolae Iorga scria: „Alianța României cu Polonia este un zid de apărare pentru tot ce se află după ea și reprezintă unul din factorii mari de civilizație în epoca noastră”.

Danuta Roman

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW

1904

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI

LIPIEC

- 07.01. – Balaczana:** W miejsce składnicy pocztowej utworzono urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności.
- 07.01. – Czerniowce:** Początek egzaminów dojrzałości w seminariach nauczycielskich męskich i żeńskich.
- 07.01. – Czerniowce, Magistrat:** Ostateczny termin składania podań o wsparcie przewidziane dla osób 70-letnich bez środków do życia.
- 07.01. – Jurkowce:** W miejsce zwiniętej składnicy pocztowej nowy urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności. Ekspedientką została Elżbieta Draczyńska.
- 07.01. – Prelipcze (pow. kocmański):** Nowa składnica pocztowa ze zwykłym zakresem czynności połączona z urzędem pocztowym w Stefanówce.
- 07.01. – Szypot Prywatny:** Odtąd rozszerzony zakres czynności (o przyjmowanie i doręczanie listów poleconych oraz paczek bez zaliczki) Składnicy należącej do okręgu doręczeń w Łopusznie.
- 07.01. – Wołoka:** Odtąd sześciodniowe doręczanie listów przez wiejskiego listonosza z poczty Kuczurów Wielkiego.
- 07.02. – Czerniowce:** Koniec roku szkolnego w I Gimnazjum z uwagi na rozpoczynające się egzaminy dojrzałości.

IULIE

- 07.01. – Bălăceana:** În locul punctului de lucru poștal a fost deschis oficiul poștal cu activitate normală.
- 07.01. – Cernăuți:** A avut loc începutul examenului de bacalaureat la seminariile profesorilor.
- 07.01. – Cernăuți, Administrația locală:** Termenul final de depunere a cererii pentru sprijinirea prevăzută pentru persoanele de 70 de ani fără mijloace de trai.
- 07.01. – Iurkivți:** În locul punctului de lucru poștal a fost deschis oficiul poștal cu activitate normală. Pe post de vânzătoare a fost numită Elżbieta Draczyńska.
- 07.01. – Prelipcea, raionul Cozmeni:** Un nou punct de lucru poștal cu activitate normală sub conducerea oficiului poștal din Ștefănești.
- 07.01. – Șipot Privat:** De acum înainte s-a extins activitatea normală (de primire și înmânare a scrisorilor recomandate, precum și a coletelor fără acout) a punctului de lucru poștal aparținând zonei de livrare din Lăpușna.
- 07.01. – Voloca:** De acum înainte înmânarea scrisorilor se va face timp de 6 zile lucrătoare de către poștașul din sat de la poșta Cuciurul Mare.
- 07.02. – Cernăuți:** Încheierea anului școlar la I Gimnaziu datorită începerii examenului de bacalaureat.

- 07.02. – Czerniowce:** Plenarne posiedzenie miejscowej Izby Adwokackiej. Jednogłośnie uchwalono założyć kasę zapomogową dla potrzebujących członków.
- 07.02. – Czerniowce:** Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędnościowego przy ul. Nowy Świat nr 3 (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński – księgowy) opracowała sprawozdanie za maj 1904 r.
- 07.<03. – Czerniowce:** Dr Norst opracował przewodnik po Bukowinie.
- 07.<03. – Wiedeń:** Minister wyznań i oświaty mianował i przeniósł nauczycieli bukowińskich szkół średnich. Prowizoryczny nauczyciel główny czerniowieckiego seminarium nauczycielskiego Piotr Kumanowski został rzeczywistym nauczycielem; zastępca nauczyciela rzymskokatolickiej religii w II Gimnazjum Państwowym w Czerniowcach ks. Zygmunt Szymonowicz został rzeczywistym nauczycielem tego przedmiotu.
- 07.03. – Czerniowce:** Ukazał się 53. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 8. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.
- 07.03. – Czerniowce-Dolina:** Z okazji obchodu 10-lecia sokolego gniazda w Dolinie, czerniowiecki „Sokół” telegraficznie przekazał życzenia na tę okoliczność.
- 07.03. – Czerniowce, lokal Czytelni Polskiej:** Kolejne zgromadzenie dla ukonstytuowania się Krajowego Komitetu Wyborczego. Prof. dr. Alfreda Halbana obrano prezesem Komitetu, a Feliksa Passakasa – wiceprezesem.
- 07.03. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego:** Publiczny popis szkoły muzycznej Towarzystwa Muzycznego.
- 07.03. – Kaliczanka, Czytelnia Polska TSL:** Uroczyste otwarcie czytelnii i wypożyczalni książek TSL. Uroczystość rozpoczął ks. Walenty Dubiel pięknym patriotycznym przemówieniem, które sprawiło, że z miejsca 27 osób wypożyczyło książki. Na początek czerniowieckie Koło TSL przydzieliło Czytelni około 230 książek i kilkanaście periodyków ogólnych i fachowych. Miesięczne wynajęcie lokalu dla Czytelni kosztowało 24 kor. Przemawiali również Franciszek Charwat (prezes czerniowieckiego Koła Mieszanego TSL), Jan Kobierzycki (prezes „Sokoła”), dr Tadeusz Mischke (prezes TBPiCP).
- 07.03. – Śniatyn:** Staraniem komitetu na czele z Antonim Moczydłowskim (prezes miejscowego „Sokoła”), dr. Piotrem Kuźnierczykiem (prezes Koła
- 07.02. – Cernăuți:** A avut loc ședința plenară a Asociației Barourilor locale. A fost decisă în unanimitate crearea unui fond de ajutorare pentru membrii nevoiași.
- 07.02. – Cernăuți:** Conducerea Societății Polone de Acont și de Economii situată pe str. Nowy Świat, nr. 3 (Wł. Sołtyński, M. Trzeciński, St. Sołtyński – contabil) a întocmit darea de seamă pentru luna mai 1904.
- 07.<03. – Cernăuți:** Dr. Norst a elaborat un ghid despre Bucovina.
- 07.<03. – Viena:** Ministerul Cultelor și al Educației a numit și a transferat profesori ai școlilor medii din Bucovina. Profesorul provizoriu principal al seminarului profesoral din Cernăuți, Piotr Kumanowski, a devenit realmente profesor; înlocuitorul profesorului de religie romano-catolică de la al II-lea Liceu de Stat din Cernăuți, pr. Zygmunt Szymonowicz, a devenit realmente profesor al acestei discipline.
- 07.03. – Cernăuți:** A apărut nr. 53 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care s-a anexat capitoulul 8 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.
- 07.03. – Cernăuți-Dolina:** Cu ocazia aniversării a 10 ani a cuibului șoimilor din Dolina, Societatea „Sokół” a transmis telegrafic urări cu această ocazie.
- 07.03. – Cernăuți, localul Societății de Lectură:** A avut loc următoarea întâlnire pentru constituirea Comitetului Electoral Național. Președinte al comitetului a fost ales prof. dr. Alfred Halban, iar Feliks Passakas – vicepreședinte.
- 07.03. – Cernăuți, sala Societății Muzicale:** Paradă publică a școlii de muzică a Societății Muzicale.
- 07.03. – Caliceanca, Societatea Polonă de Lectură SȘP:** deschiderea festivă a societății și a sălii de împrumut a cărților SȘP. Festivitatea a fost începută de pr. Walenty Dubiel cu un discurs patriotic frumos, din care a reieșit că 27 de persoane au împrumutat cărți de acolo. La început Cercul SȘP din Cernăuți a distribuit Societății Polone de Lectură în jur de 230 de cărți și peste zece periodice generale și de specialitate. Închirierea lunară a localului pentru Societatea de Lectură era de 24 cor. Au vorbit, de asemenea, Franciszek Charwat (președintele Cercului Mixt al SȘP din Cernăuți), Jan Kobierzycki (președintele Societății „Sokół”), dr. Tadeusz Mischke (președintele APAF și L).
- 07.03. – Sneatîn:** Grijă comitetului în frunte cu Antonim Moczydłowski (președinte al Societății „Sokół” din localitate), dr. Piotr Kuźnierczyk (președinte al Cercului SȘP) și Walery Gruszecki (vicepreședinte al Societății de Lectură din localitate) a fost dezve-

TSL) i Walerym Gruszeckim (wiceprezes miejscowej czytelnicy mieszczańskiej) odsłonięto pomnik Stefana Batorego dla uczczenia śniatyńskiego ślubowania Stefana Batorego w 1576 r. W uroczystości tej uczestniczył czerniowiecki „Sokół”.

07.05. – Czerniowce: Prezydent Czeniowiec uczestniczył w powitaniu arcyksięcia Rainera, przybyłego na inspekcję 22. pułku piechoty obrony krajowej.

07.05. – Dębówce: Abp Józef Teodorowicz przybył w odwiedziny do majątku Heleny bar. Szymonowiczowej.

07.05. – Oszechliby: Odwiedziny abpa Józefa Teodorowicza w majątku Rozalii Bohdanowiczowej oraz Kazimierzostwa Bohdanowiczów.

07.05. – Suczawa: Z inicjatywy Kwiatkowskiego zawiązał się dziewięcioosobowy miejscowy polski komitet wyborczy.

07.06. – Czerniowce: Koniec roku szkolnego w greckoorientalnej szkole realnej ze względu na rozpoczynające się egzaminy dojrzałości.

07.<07. – Czerniowce: Ukazał się numer okazowy nowego dwutygodnika rumuńskiego „Viitorul”, oficjalnego organu rumuńskiego kleru prawosławnego na Bukowinie. Wydawcą czasopisma był ks. Ambroży Gribovici, a redaktorem odpowiedzialnym ks. Adrian Bocca.

07.<07. – Wiedeń: Starszy komisarz maszyn Michał Warteresiewicz w uznaniu działalności otrzymał tytuł inspektora kolei państwowych i mianowany został kierownikiem oddziału woźby i warsztatów dla kierownictwa ruchu w Czerniowcach. Kierownikiem ruchu w Czerniowcach został inspektor kolei państwowych Tomasz Mańkowski, zastępca naczelnika oddziału dla budowy i utrzymania kolei.

07.07. – Czerniowce: Ukazał się 54. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in.: artykuł „Dom Polski w Czerniowcach”, referujący sprawy związane z decyzją o sprzedaży posiadłości przy ul. Wydziału Krajowego oraz przebudowie i rozbudowie obiektu przy ul. Pańskiej 40.

07.07. – Czerniowce, lokal Czytelnicy Polskiej: Pierwsze posiedzenie polskiego miejskiego komitetu wyborczego pod przewodnictwem prof. dr. Alfreda Halbana. W dwugodzinnej dyskusji nad kandydaturami m.in. wypowiadali się: Balan, Korytyński, dr Eugeniusz Mitkiewicz, Ostrowski, Julian Trompeteur, Michał Trzeciński, Karol Witkowski, Henryk Stanisław Zucker. Przyjęto cztery uchwały: popierać kandydatury Antoniego bar. Kochanowskiego i dr. Henryka Kieslera; wydać odezwę wzywającą polskich wyborców na zgromadzenie przedwyborcze

lirea statuii lui Ștefan Bathory pentru comemorarea depunerii jurământului lui Ștefan Bathory în 1576 în Sneatîn. La acest eveniment a participat Societatea „Sokół” din Cernăuți.

07.05. – Cernăuți: Primarul orașului Cernăuți a participat la întâmpinarea arhiducelui Rainer care a sosit pentru a inspecta regimentul 22 de infanterie de apărare națională.

07.05. – Dubăuți: Arh. Józef Teodorowicz a vizitat moșia baroanei Helena Szymonowiczowa.

07.05. – Oșehlib: Vizita arh. Józef Teodorowicz la moșia Rozaliei Bohdanowiczowa și a lui Cazimir Bohdanowicz.

07.05. – Suceava: Din inițiativa lui Kwiatkowski s-a format un comitet electoral polonez local format din nouă persoane.

07.06. – Cernăuți: Încheierea anului școlar la școala reală greco-orientală având în vedere începerea examenului de bacalaureat.

07.<07. – Cernăuți: A apărut numărul ocazional al noului bisăptămânal românesc „Viitorul”, organul oficial al clerului ortodox român din Bucovina. Editorul revistei a fost pr. Ambroży Gribovici, iar redactor responsabil pr. Adrian Bocca.

07.<07. – Viena: Comisarul senior de mașinărie, Michał Warteresiewicz, ca recunoaștere a activității sale a obținut titlul de inspector al căilor ferate de stat și a fost numit director al secției de îngrijire și al atelierelor de lucru pentru gestionarea traficului din Cernăuți. Director la circulație în Cernăuți a fost numit Tomasz Mańkowski, inspectorul de căi ferate de stat, directorul adjunct al secției pentru construcția și întreținerea trenurilor.

07.07. – Cernăuți: A apărut nr. 54 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care s-a publicat articolul „Casa Polonă din Cernăuți”, referindu-se la chestiuni legate de decizia de a vinde proprietatea situată pe str. Wydział Krajowy și reconstruirea și extinderea clădirii situată pe str. Pańska 40.

07.07. – Cernăuți, localul Societății Polone de Lectură: Prima ședință a comitetului polonez local electoral sub conducerea prof. dr. Alfred Halban. Într-o discuție de două ore despre candidaturi au vorbit: Balan, Korytyński, dr. Eugeniusz Mitkiewicz, Ostrowski, Julian Trompeteur, Michał Trzeciński, Karol Witkowski, Henryk Stanisław Zucker. Au fost adoptate patru rezoluții: sprijinirea candidaturii baronului Anton Kochanowski și a dr. Henryk Kiesler; să se emită un apel prin care să-i cheme pe alegătorii polonezi la o reuniune preelectorală, joi, 14 iulie 1904; să aleagă trei delegați pentru a vorbi cu părțile

we czwartek 14 lipca 1904 r.; wybrać trzech delegatów do porozumiewania się ze stronnictwami popierającymi te same kandydatury (delegatami wybrano dr. Mitkiewicza, Ostrowskiego i Sołtyńskiego); założyć biuro reklamacyjne w Czytelni Polskiej.

07.08. – Czerniowce: Początek egzaminu dojrzałości w greckoorientalnej szkole realnej.

07.08.-09. – Czerniowce: Zapisy i egzaminy wstępne do I klasy w miejskim liceum żeńskim.

07.08. – Lwów: Lwowski komitet budowy pomnika Piotra Chmielowskiego wystosował odezwę do rodaków wzywającą do wnoszenia kwot na powyższy cel.

07.<10. – Czerniowce: Prezydent miasta Antoni bar. Kochanowski rozpoczął czterotygodniowy urlop.

07.10. – Czerniowce: Ukazał się 55. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. przedruk ustępu artykułu T. Gierałtowskiego z „Przeglądu Wszechpolskiego”, komunikat Towarzystwa Samopomocy Lekarzy dla Galicji, Śląska i Bukowiny w sprawie form wynagrodzenia dla lekarzy za wykonane usługi oraz dołączony 9. arkusz drugiego tomu powieści J. K. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

07.10. – Czerniowce – Zablotów: Czerniowiecki „Sokół” telegraficznie przekazał życzenia sokolemu gniazdu w Zablotowie.

07.12.-14. – Czerniowce: Zapisy na kurs przygotowawczy do egzaminów wstępnych do szkół średnich w szkole miejskiej przy ul. Wydziału Krajowego.

07.12. – Szypot: Premiowanie koni krajowego chowu nagrodami ufundowanymi przez ministerstwo rolnictwa i bukowiński wydział krajowy.

07.<14. – Lwów: Abp dr Józef Bilczewski wyjechał na kilka tygodni.

07.<14. – Wiedeń: Wojskowy dziennik rozporządzeń doniósł o rozszerzeniu zakresu nauki języków w szkołach wojskowych. Języka polskiego miano uczyć w: niższej wojskowej szkole realnej w Fischau, w kadeckiej szkole dla konnicy Traiskirchen, w kadeckich szkołach dla piechoty we Lwowie, Łobzowie, Wiedniu, w artyleryjskiej kadeckiej szkole w Wiedniu, w wyższej szkole realnej w Hranicach (Mähr. Weisskirchen).

07.14. – Czerniowce: Ukazał się 56. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim pierwszy odcinek przedruku z lipcowego zeszytu „Przeglądu Polskiego” pt. „Polskie sprawy na Bukowinie”.

07.14. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Zgromadzenie przedwyborcze wyborców polskich.

care sprijină aceleași candidaturi (delegați au fost aleși dr. Mitkiewicz, Ostrowski și Sołtyński); să se înființeze un birou de reclamații la Societatea Polonă de Lectură.

07.08. – Cernăuți: Începerea examenului de bacalaureat la școala reală greco-orientală.

07.08.-09. – Cernăuți: Înscrierile și examenele de admitere pentru anul I la liceul de fete din oraș.

07.08. – Liov: Comitetul de la Liov pentru construirea statuii lui Piotr Chmielowski a adresat un apel convocator către compatrioți pentru a depune sume de bani pentru scopul mai sus menționat.

07.<10. – Cernăuți: Primarul orașului, baronul Antoni Kochanowski a început concediul de patru săptămâni.

07.10. – Cernăuți: A apărut nr. 55 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care s-au publicat, printre altele, retipărirea pasajului articolului lui T. Gierałtowski din „Przegląd Wszechpolski”, comunicatul Societății de Autoajutorare a Medicilor pentru Galiția, Silezia și Bucovina privind modalitățile de remunerare a medicilor pentru serviciile prestate, precum și capitolul 9 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. K. Kraszewski.

07.10. – Cernăuți – Zabolotiv: Societatea „Sokół” din Cernăuți a transmis telegrafic urări cuibului șoimilor din Zabolotiv.

07.12.-14. – Cernăuți: Au avut loc înscrierile la un curs pregătitor pentru examenele de admitere la școlile medii, la școala din oraș situată pe str. Wydział Krajowy.

07.12. – Șipot: Înmânarea premiilor finanțate de Ministerul Agriculturii și Comitetul Național al Bucovinei pentru caii din crescătoria națională.

07.<14. – Liov: Arh. dr. Józef Bilczewski a plecat într-o călătorie pentru câteva săptămâni.

07.<14. – Viena: Jurnalul militar al reglementărilor a informat despre extinderea domeniului de învățare a limbilor în școlile militare. Limba polonă avea să se studieze la: școala militară inferioară reală din Fischau, la școala de cadeți pentru cavaleria Traiskirchen, la școlile de cadeți pentru infanteria din Liov, Łobzów, Viena, la școala de artilerie de cadeți din Viena, la școala superioară reală din Hranice (Mähr. Weisskirchen).

07.14. – Cernăuți: A apărut nr. 56 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care a fost publicată prima parte retipărită din fascicula din iulie „Przegląd Polski” numită „Polskie sprawy na Bukowinie”.

07.14. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: Adunarea preelectorală a alegătorilor polonezi.

07.14. – **Dornawatra:** Premiowanie koni krajowego chowu nagrodami ufundowanymi przez ministerstwo rolnictwa i bukowiński wydział krajowy.

07.14.-15. – **Czerniowce:** Zapisy do I klasy na rok szkolny 1904/1905 w I Gimnazjum Państwowym.

07.14. – **Milijów:** Po długiej i ciężkiej chorobie przeżywszy lat 60 zmarł Stanisław Krzysztofowicz. Pogrzeb odbył się tamże przy licznych udziałach krewnych i znajomych.

07.14.-16. – **Putna:** Z powodu obchodów 400-lecia śmierci Stefana Wielkiego miejscowy urząd pocztowy miał czynny telegraf w godz. 7:00-21:00.

07.15.-16. – **Czerniowce:** Zapisy i egzaminy do I klasy na rok szkolny 1904/1905 w II Gimnazjum Państwowym.

07.15.-16. – **Radowce:** Egzaminy wstępne i zapisy do I klasy w Gimnazjum Państwowym.

07.<16. – **Kocmań:** Zmarł Seweryn Negrusz.

07.17. – **Czerniowce:** Ukazał się 57. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim opublikowano „Podziękowanie” rodziny zmarłego w Kocmaniu Seweryna Negrusza.

07.18. – **Czerniowce:** Na wniosek gminy czerniowieckiej Rada Szkolna Krajowa mianowała ks. Franciszka Wójcika nauczycielem rzymskokatolickiej religii w szkole ludowej męskiej przy ul. Wydziału Krajowego z obowiązkiem nauczania religii w innych szkołach ludowych miejskich.

07.18. – **Czerniowce,** sala hotelu „Pod Czarnym Orłem”: Ogólne zebranie wyborców kurii wielkiej posiadłości i członków Stronnictwa Ormiańskopolskiego. Sześćtygodniowy urlop rozpoczął radca Sądu Krajowego Julian Trompeteur.

07.19. – **Czerniowce:** Przedstawiciele polskich stowarzyszeń składali powinszowania ks. inf. Kajetanowi Kasprowiczowi z powodu otrzymania wysokich odznaczeń.

07.19. – **Waszkowce:** Wybuchł pożar w jednym z budynków przy rynku, wynajętym przez Żyda od właściciela Waszkowiec Romana Freitag. Spłonęło 15 domów, 50 rodzin straciło wszystko i zostało bez dachu nad głową. Akcją ratunkową kierował starosta Stroner, koncypista rządu krajowego Józefowicz i burmistrz Baloszesku. Wydział Krajowy wyasygnował 2000 kor. na pomoc dla pogrzelców.

07.20.-24. – **Lwów:** X Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich oraz trwająca dłuższy czas wystawa przyrodniczo-lekarska i higieniczna.

07.20. – **Czerniowce:** Czerniowiecki Komitet wyborczy (dr Eugeniusz Mitkiewicz, J. Ostrowski, Feliks Passakas, Władysław Sołtyński, Michał

07.14. – **Vatra Dornei:** Înmânarea premiilor finanțate de Ministerul Agriculturii și Comitetul Național al Bucovinei pentru caii din crescătoria națională.

07.14.-15. – **Cernăuți:** Înscrierile la clasa I pentru anul școlar 1904/1905 la I Gimnaziu de Stat.

07.14. – **Milie:** După o boală lungă și grea a decedat Stanisław Krzysztofowicz, în vârstă de 60 de ani. Însmormântarea a avut loc tot acolo cu participarea numeroasă a rudelor și cunoscuților.

07.14.-16. – **Putna:** Datorită comemorării a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, la oficiul poștal din localitate telegraful a funcționat între orele 7:00-21:00.

07.15.-16. – **Cernăuți:** Au avut loc înscrierile și examenele la clasa I pentru anul școlar 1904/1905 la al II-lea Gimnaziu de Stat.

07.15.-16. – **Rădăuți:** Au avut loc examenele de admitere și înscrierile pentru clasa I la Gimnaziul de Stat.

07.<16. – **Cozmeni:** A murit Seweryn Negrusz.

07.17. – **Cernăuți:** A apărut nr. 57 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care s-a publicat „Mulțumirile” familiei răposatului Seweryn Negrusz din Cozmeni.

07.18. – **Cernăuți:** La propunerea comunei cernăuțene, Consiliul Școlar Național l-a numit pe pr. Franciszek Wójcik profesor de religie romano-catolică la școala populară de băieți situată pe str. Wydział Krajowy cu obligația de a preda religia și la alte școli populare orășenești.

07.18. – **Cernăuți,** sala hotelului „Pod Czarnym Orłem”: Adunarea generală a alegătorilor curiei proprietății mari și a membrilor Partidului Armeanopolonez. Consilierul Tribunalului Național, Julian Trompeteur, a început concediul de șase săptămâni.

07.19. – **Cernăuți:** Reprezentanții asociațiilor Poloneze l-au felicitat pe pr. Kajetan Kasprowicz pentru primirea unor înalte decorații.

07.19. – **Vășcăuți:** Un incendiu a izbucnit la una din clădirile de la piață închiriate de un evreu de la proprietarul Roman Freitag din Vășcăuți. Au ars 15 case, 50 de familii au pierdut totul și au rămas fără acoperiș deasupra capului. Acțiunea de salvare a fost condusă de starostele Stroner, conțopistul guvernului țării Józefowicz și primarul Baloszesku. Departamentul Național a alocat 2 mii de coroane pentru ajutorarea victimelor incendiului.

07.20.-24. – **Liov:** A avut loc al X-lea Congres al Medicilor și Naturaliștilor Polonezi, precum și expoziția de lungă durată naturalo-medicală și de igienă.

07.20. – **Cernăuți:** Comitetul electoral din Cernăuți (dr. Eugeniusz Mitkiewicz, J. Ostrowski, Feliks Pas-

Trzeciński, Henryk Stanisław Zucker) wystosował okólnik do polskich wyborców, wzywając do udziału w zgromadzeniu wyborczym w niedzielę 24 lipca 1904 r.

07.<21. – Czerniowce – Dornawatra: Prof. dr Alfred Halban wraz z rodziną wyjechł do Dornawatry na letni pobyt.

07.<21. – Czerniowce: Starszy radca Magistratu Kazimierz Węglowski rozpoczął urlop i wyjechał do Galicji.

07.<21. – Czerniowce: Z wydanych sprawozdań obydwu czerniowieckich gimnazjów wynika, iż w roku szkolnym 1903/1094 ponad połowę katolików kształcących się w tych zakładach stanowili Polacy, których zmuszono uczyć się religii po niemiecku, podczas gdy inne narodowości uczone religii w ich językach ojczystych. Ta jawna dyskryminacja młodzieży polskiej spowodowała, iż bukowińskie Koło Polskie zwróciło się do konsystorza metropolitalnego we Lwowie z memoriałem w tej sprawie. Ponadto nadobowiązkowa nauka języka polskiego w I Gimnazjum odbywała się w trzech oddziałach po dwie godziny tygodniowo, a w II Gimnazjum dwa razy tygodniowo w trzech oddziałach.

07. <21. – Czerniowce, liceum żeńskie: Przy końcu roku szkolnego 1903/1094 na 401 uczennic do szkoły uczęszczało 41 Polek. W gronie nauczycielskim znajdowała się przynajmniej jedna Polka – Jadwiga Kochanowska w charakterze asystenta do nauki rysunku.

07.21. – Czerniowce: Ukazał się 58. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in.: w rubryce Wiadomości literackie i artystyczne polecono pracę Ottona Mieczysława Żukowskiego pt. „Muzyka kościelna w pierwszych wiekach chrześcijaństwa i reforma Grzegorza Wielkiego”.

07.22.-23. – Czerniowce, Długopole (Kympulung), Gurahumora, Kocmań, Radowce, Sadogóra, Secret, Stróženiec, Suczawa, Waszkowce, Wyżnica, Zastawna: Z powodu wyborów sejmowych w gminach wiejskich wydłużono pracę urzędów telegraficznych.

07.22. – Kamena, urząd pocztowy: Uruchomiono stację telegraficzną z ograniczoną służbą dzienną.

07.24. – Czerniowce: Ukazał się 59. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in.: „Wyborcy Polacy!”, „Ruch wyborczy”, ogłoszenie o polecenym przez katechetę ks. Zygmunta Szymonowicza uczniu gimnazjalnym poszukującym zatrudnienia na wsi w czasie wakacji oraz 11 arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

sakas, Władysław Sołtyński, Michał Trzeciński, Henryk Stanisław Zucker) a adresat o circulară alegătorilor polonezi, chemându-i să participe la întâlnirea electorală de duminică, 24 iulie 1904.

07.<21. – Cernăuți – Vatra Dornei: Prof. dr Alfred Halban a plecat împreună cu familia la Vatra Dornei pentru o ședere pe timpul verii.

07.<21. – Cernăuți: Consilierul senior al Magistraturii, Kazimierz Węglowski, a început concediul și a plecat în Galitia.

07.<21. – Cernăuți: Din publicarea dărilor de seamă ale ambelor gimnazii din Cernăuți reiese faptul că în anul școlar 1903/1904 peste jumătate de catolici care studiază în aceste unități erau polonezi care erau forțați să învețe religia în limba germană, în timp ce alte naționalități învățau religia în limba lor maternă. Această discriminare clară a tinerilor polonezi a făcut ca Cercul Polonez din Bucovina să se adreseze curiei episcopale mitropolitane din Liov cu un memoriu în acest sens. În afară de aceasta, studierea facultativă a limbii polone la I Gimnaziu a avut loc în trei secții a câte două ore săptămânal, iar în al II-lea Gimnaziu, în trei secții de două ori pe săptămână.

07. <21. – Cernăuți, liceul de fete: La sfârșitul anului școlar 1903/1904 din 401 de eleve care frecventau școala, 41 erau poloneze. În grupul de profesori se afla cel puțin o poloneză – Jadwiga Kochanowska în funcția de asistent de predare a desenului.

07.21. – Cernăuți: A apărut nr. 58 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care a apărut, printre altele, în rubrica Noutăți literare și artistice, lucrarea lui Otton Mieczysław Żukowski „Muzica bisericească în primele secole ale creștinismului și reforma Papei Grigore I cel Mare”.

07.22.-23. – Cernăuți, Câmpulung, Gura Humorului, Cozmeni, Rădăuți, Sadagura, Siret, Storojineț, Suceava, Vășcăuți, Vijnița, Zastavna: Datorită alegerilor pentru Seim, în comune s-a prelungit activitatea birourilor telegrafice.

07.22. – Camena, oficiul poștal: s-a pornit stația telegrafică cu un serviciu zilnic limitat.

07.24. – Cernăuți: A apărut nr. 59 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-au publicat, printre altele articole: „Alegători polonezi” și „Mișcarea electorală”, un anunț despre un elev de gimnaziu care caută să se angajeze la țară pe timpul vacanței recomandat de catehetul pr. Zygmunt Szymonowicz, precum și capitolul 11 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

07.24. – **Czerniowce**, sala Czytelni Polskiej: Zgromadzenie przedwyborcze Polaków zwołane przez Komitet Wyborczy z ramienia „Koła Polskiego.

07.24. – **Czerniowce**, cegielnia Rosenzweiga: Odjazd uczestników wycieczki naukowej urządzonej przez Towarzystwo Techniczne celem zwiedzenia robót regulacyjnych na Prucie między czerniowcami i Horeczą oraz nowego mostu.

07.24. – **Suczawa**: Zebranie przedwyborcze Polaków, którzy zdecydują, na kogo będą głosować.

07.25. – **Czerniowce**: Ostateczny termin składania podań o przyjęcie kandydatów do Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza. Wnioski przyjmował sekretarz Towarzystwa dr A. Świerzcho przy ul. Ruskiej 19.

07.26. – **Czerniowce**: Ukazał się 60. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej. Osobne wydanie”, a w nim jeden artykuł – „Gonitwa za mandatami”.

07.26.-28. – **Radowce, Seret, Suczawa**: Wydłużona praca urzędów telegraficznych z powodu wyborów.

07.28. – **Czerniowce**, sala posiedzeń rządu krajowego: W drugim kole kurii wielkiej posiadłości spośród Polaków wybrani zostali posłami: Krzysztof Abrahamowicz, Kazimierz Bohdanowicz, Zachariasz Bohosiewicz, prof. dr Alfred Halban.

07.<31. – **Czerniowce**, grekooorientalna szkoła realna: Według opublikowanego sprawozdania za rok szkolny 1903/1904 z końcem roku uczyło się 550 uczniów, w tym 46 Polaków, którzy w odróżnieniu od innych narodowości religii nie uczyli się w języku ojczystym, a na naukę języka polskiego mogli chodzić do I Gimnazjum Państwowego.

07.31. – **Czerniowce**: Ukazał się 62. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 12. arkuusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

07.31. – **Czerniowce**: Ostateczny dzień przyjmowania podań w ramach ogłoszonego przez rząd bukowiński konkursu o pięć posagów po 400 kor. fundacji śp. Klaudiusza Jasińskiego dla sierot płci żeńskiej w wieku 5-30 lat.

07.31. – **Czerniowce**: Dyrekcja Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzciński i St. Sołtyński – księgowy) sporządziła „Sprawozdanie Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (...) za lipiec 1904 r.”.

07.31. – **Czerniowce**: Karol Witkowski, dyrektor czerniowieckiej filii krakowskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń, rozpoczął dwumiesięczny urlop. W tym okresie zastępował go dr Celestyn Podlewski.

07.24. – **Cernăuți**, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea preelectorală a polonezilor convocată de Comitetul Electoral în numele Cercului Polonez.

07.24. – **Cernăuți**, cărămidăria lui Rosenzweig: Plecare participantilor într-o excursie științifică organizată de Societatea Tehnică cu scopul de a vizita lucrările de reglementare pe Prut, între Cernăuți și Horecea și al noului pod.

07.24. – **Suceava**: A avut loc o reuniune preelectorală a polonezilor care vor decide pe cine vor vota.

07.25. – **Cernăuți**: Termenul limită pentru depunerea cererii de primire a candidaților în Internatul Polonez „A. Mickiewicz”. Cererile au fost primite de secretarul Societății, dr. A. Świerzcho, la adresa de pe str. Ruska 19.

07.26. – **Cernăuți**: A apărut nr. 60 al anului 22 al „Gazetei Polone. Ediție separată”, în care s-a publicat un singur articol, intitulat „Gonitwa za mandatami” (Goana după mandate).

07.26.-28. – **Rădăuți, Siret, Suceava**: Prelungirea activității birourilor telegrafice datorită alegerilor.

07.28. – **Cernăuți**, sala de ședințe a guvernului național: În al doilea cerc al curiei proprietății mari, dintre polonezi au fost aleși deputații: Krzysztof Abrahamowicz, Kazimierz Bohdanowicz, Zachariasz Bohosiewicz, prof. dr Alfred Halban.

07.<31. – **Cernăuți**, școala reală greco-orientală: Conform raportului publicat pentru anul școlar 1903/1904 la sfârșitul anului învățau 550 de elevi, din care 46 polonezi care, spre deosebire de alte naționalități, nu învățau religia în limba lor maternă, iar pentru studierea limbii polone puteau frecventa I Gimnaziu de Stat.

07.31. – **Cernăuți**: A apărut nr. 62 al anului 22 al „Gazetei Polone”, la care s-a anexat capitolul 12 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

07.31. – **Cernăuți**: Ultima zi pentru depunerea cererilor în cadrul concursului, anunțat de guvernul bucovinean, pentru 5 zestre în valoare de 400 de coroane pentru orfanele cu vârsta cuprinsă între 5-30 de ani finanțate de răposatul Klaudiusz Jasiński.

07.31. – **Cernăuți**: Conducerea Societății de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzciński și St. Sołtyński – contabil) a redactat „Darea de seamă a Societății Poloneze Bucovinene de Creditare și Economii (...) pentru luna iulie 1904”.

07.31. – **Cernăuți**: Karol Witkowski, director al filialei din Cernăuți a Societății Asigurărilor Reciproce din Cracovia, a început concediul de două luni. În această perioadă a fost înlocuit de dr. Celestyn Podlewski.

dr Jan Bujak – Kraków

Trad. Ilona Biseada

ANNA WALENTYNOWICZ

„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w uznaniu zasług Anny Walentynowicz dla utworzenia wielkiego ruchu »Solidarności« i odzyskania przez Polskę niepodległości oraz składając hołd jej niezłomnej postawie, ustanawia rok 2019 Rokiem Anny Walentynowicz” – czytamy w ustawie.

15 sierpnia 2019 r. przypada 90. rocznica urodzin Anny Walentynowicz, działaczki Wolnych Związków Zawodowych i współtwórczyni Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. „Historia jej życia – wspomina historyk Sławomir Cenckiewicz – jest zespolona z losami Polaków XX wieku, jest jak portret zbiorowy polskich robotników wstających z kolan, by zbuntować się przeciwko komunizmowi. Zawsze skromna, swoje życie traktowała jako służbę”.

Urodziła się w 1929 r. na Wołyniu, w ukraińskiej rodzinie. Wojenna zawierucha zaprowadziła ją do Gdańska, z którym na stałe związała swoje życie. Jako młoda robotnica marzyła o byciu pracownikiem Stoczni Gdańskiej. Swoją cel zrealizowała w 1950 r., gdy po odpowiednim kursie podjęła pracę spawacza elektrycznego na wydziale ślusarni okrętowej. Po 16 latach zatrudnienia, ze względu na stan zdrowia postanowiła się przekwalifikować na suwnicową.

Od początku wyróżniała się sumienną pracą – jej osiągi produkcyjne dochodziły nawet do 300% normy. Wysiłki te zostały docenione przez komunistyczne władze, które odznaczyły ją brązowym, srebrnym i złotym Krzyżem Zasługi. Jako osoba życzliwa i pomocna ludziom była lubiana w środowisku robotników Stoczni Gdańskiej.

Z powodu zaangażowania w działania związkowe spotykała ją różne represje ze strony władz stoczni i Służby Bezpieczeństwa – była zatrzymywana i szykanowana, oddelegowywano ją do innych miejsc pracy. Ostatecznie 7 sierpnia 1980 r., po niemal 30 latach zatrudnienia w Stoczni Gdańskiej, została dyscyplinarnie zwolniona ze stoczni. W uzasadnieniu decyzji podano „ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych”.

Historia Anny Walentynowicz stała się dla wielu stoczniowców bezpośrednim argumentem do wzięcia udziału w akcji strajkowej. Trzeciego dnia protestu Strajkowy Komitet Zakładowy wynegocjował z dyrektorem stoczni cofnięcie decyzji o zwolnieniu. Wkrótce Anna weszła w skład Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego i została sygnat

„Seimul Republicii Polone, recunoscând meritele Annei Walentynowicz pentru formarea mării mișcări, «Solidaritatea», și recucerirea independenței de către Polonia, și aducând omagiu atitudinii ei neînduplecate, declară anul 2019, Anul Annei Walentynowicz” – citim în hotărâre.

Pe 15 august 2019 se împlinesc 90 de ani de la nașterea Annei Walentynowicz, militantă a Sindicatelor Libere și cocreatoare a Sindicatului Independent „Solidaritatea”. „Istoria vieții ei – aminteste istoricul Sławomir Cenckiewicz – este legată de destinul polonezilor din secolul al XX-lea, este ca un portret comun al muncitorilor polonezi care se ridică din genunchi pentru a se revolta împotriva comunismului. Întotdeauna modestă, ea și-a considerat viața sa ca pe o slujire”.

S-a născut în anul 1929 la Wołyń, în familie ucraineană. Turbulențele războiului au dus-o la Gdańsk, de care și-a legat toată viața. Ca tânără muncitoare a visat să fie angajată la Șantierul Naval din Gdańsk. Și-a realizat visul în anul 1950 când, după un curs profesional, a început munca la secția de lăcătușerie navală ca sudor electric. După 16 ani de la angajare, din cauza stării de sănătate, s-a hotărât să se recalifice ca macaragiu.

De la început se remarcă prin muncă conștiințioasă – performanța ei productivă ajungea chiar la 300% față de normă. Eforturile ei au fost apreciate de către autoritățile comuniste care au distins-o cu Crucea de Merit de bronz, argint și aur. Ca persoană binevoitoare și utilă oamenilor, a fost iubită în mediul muncitorilor Șantierului Naval din Gdańsk.

Din cauza angajării în activitatea sindicală s-a lovit de diferite forme de represie din partea autorităților șantierului naval și al Securității – a fost reținută și șicanată, delegată la alte locuri de muncă. În final, pe 7 august 1980, după aproape 30 de ani de muncă la Șantierul Naval în Gdańsk a fost concediată disciplinar din șantier. În justificarea deciziei s-a scris „încălcarea gravă a obligațiilor angajatului”.

Istoria Annei Walentynowicz a fost pentru mulți oameni de la șantierul naval argumentul direct pentru a se ridica la grevă. În a treia zi de protest, Comitetul de Grevă a negociat cu directorul șantierului naval retragerea deciziei privind concedierea. În scurt timp Anna a intrat în componența Prezidiului Comitetului de Grevă Interfabrici și a devenit semnatară istoricei Înțelegeri de la Gdańsk care a permis

tariuszką historycznego Porozumienia Gdańskiego, które umożliwiło powstanie „Solidarności”, oficjalnie zarejestrowanej w październiku 1980 r.

W 1981 r., w wyniku konfliktu z Lechem Wałęsą wykluczono ją ze struktur „Solidarności”. Kontynuowała jednak opozycyjną działalność, w związku z którą w okresie stanu wojennego została osadzona w obozie internowania, a potem odbywała także wyrok w więzieniu.

Za swoje zasługi Anna Walentynowicz została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Orderem Orła Białego i Medalem Wolności przyznawanym przez amerykańską Fundację Ofiar Komunizmu. Zginęła w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem 10 kwietnia 2010 r.

Barbara Breabăn

crearea „Solidarității”, înregistrată oficial în octombrie 1980.

În anul 1981, din cauza conflictului cu Lech Wałęsa, a fost exclusă din structurile „Solidarității”. A continuat totuși activitatea de opoziție, în legătură cu care, în timpul legii marțiale, a fost internată în lagăr, iar după aceea a executat o pedeapsă în închisoare.

Pentru meritele sale, Anna Walentynowicz a fost decorată cu Crucea de Cavaler al Ordinului Renașterii Poloniei, Ordinul Vulturului Alb și Medalia Libertății, acordată de Fundația americană a Victimelor Comunismului. A murit în catastrofa aviatică de lângă Smoleńsk, pe 10 aprilie 2010.

Nowy polski wpis na liście UNESCO

Na 43. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, 6 lipca br., wpisano na prestiżową listę kopalnie krzemienia pasiastego i neolityczne osady w Krzemionkach Opatowskich.

Krzemionki pod Ostrowcem Świętokrzyskim to region prehistorycznych kopalń krzemienia pasiastego oraz związanych z nimi pradziejowych osad. Poza Krzemionkami są to kopalnie „Borownia” i „Koryczna” oraz neolityczna osada na wzgórzu „Gawroniec”.

Obszar ten, pod nazwą „Krzemionkowski region pradziejowego górnictwa krzemienia pasiastego”, Polska zgłosiła do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO na początku 2018 r. We wrześniu 2018 r. przybył na miejsce ekspert ciała doradczego UNESCO – ICOMOS (Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków). Wiosną bieżącego roku, na podstawie opinii eksperta wydano rekomendację odnośnie wpisu Krzemionek na listę.

Prehistoryczny region górniczy położony jest na północno-wschodnim skraju Gór Świętokrzyskich. Obszar ten o powierzchni 349,2 ha złożony jest z czterech części: głównego pola górniczego w Krzemionkach, dwóch mniejszych pól górniczych „Borowina” i „Koryczna”, położonych w tej samej strukturze geologicznej, oraz stałej osady górników prehistorycznych w Gawroncu. Jej mieszkańcy dokonywali obróbki otrzymanywanego z kopalni materiału, który następnie służył wymianie handlowej.

Jak podkreśliło Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, kompleks Krzemionek jest „jednym z największych znanych ludzkości elementów przemysłowego dziedzictwa archeologicznego

Noul înscris polonez pe lista UNESCO

La a 43-a sesiune a comisiei de patrimoniu UNESCO, pe 6 iulie a.c., pe prestigioasa listă au fost înscrise minele de silex dungat și așezările neolitice din Krzemionki Opatowskie.

Krzemionki, de lângă Ostrowiec Świętokrzyski, este o regiune cu mine preistorice de silex dungat și legate între ele prin așezări străvechi. În afară de Krzemionki, mai sunt și minele „Borownia” și „Koryczna”, precum și așezarea neolitică de pe colina „Gawroniec”.

Acest teritoriu, cunoscut sub denumirea, „Regiunea de minerit străvechi al silexului dungat, Krzemionki” a fost propus de Polonia pentru a fi înscris pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, la începutul anului 2018. În septembrie 2018 a avut loc vizita expertului corpului consultativ al UNESCO – ICOMOS (Consiliul Internațional al Protejării Monumentelor). În primăvara acestui an, în baza opiniei expertului, s-a dat recomandarea privind înscrierea regiunii Krzemionki pe această listă.

Regiunea minieră preistorică este așezată la marginea de nord-est a Munților Świętokrzyskie. Terenul acesta, cu suprafața de 349,2 ha este compus din patru zone: câmpul principal minier din Krzemionki, două câmpuri miniere mai mici „Borowina” și „Koryczna,” aflate în aceeași structură geologică, precum și așezarea permanentă a minerilor preistorici din Gawroniec. Locuitorii prelucrau materialul primit din mină, care ulterior era folosit în schimburile comerciale.

Așa cum a subliniat Ministerul Culturii și al Patrimoniului Național, complexul Krzemionki este „unul din cele mai mari elemente industriale, cunos-

pradziejów. Jego unikatowość polega na czytelnym zachowaniu śladów prehistorycznej aktywności człowieka skupionej na wydobywaniu i przetwarzaniu krzemienia na ogromnym obszarze”.

W połowie czerwca wójtowie trzech gmin, na których terenie znajdują się unikatowe ślady pradziejowego górnictwa, podpisali list intencyjny w sprawie utworzenia tu parku kulturowego. Ma być on krokiem na rzecz ochrony wartości kulturowych i przyrodniczych tego terenu.

Kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach odkrył w 1922 r. geolog prof. Jan Samsonowicz. Szybko uznano je za zabytek. Od 1994 r. stanowią pomnik historii oraz rezerwat przyrodniczy. Kopalnie te pochodzą z młodszej epoki kamienia i wczesnej epoki brązu. Funkcjonowały między IV a II tysiącleciem przed naszą erą. W Krzemionkach zlokalizowano około 4 tys. szybów połączonych siecią chodników. Szyby mają do 9 metrów głębokości. W kopalniach ze skał wapiennych wydobywano krzemień, który służył do wytwarzania narzędzi.

Warto przypomnieć, że jest to 16. wpis na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Na polskiej liście informacyjnej na wpis czeka obecnie pięć nowych obiektów, wśród nich Kanał Augustowski.

cute omenirii, ale patrimoniului arheologic străvechi. Unicitatea lui constă în păstrarea lizibilă a urmelor de activitate preistorică a omului dedicate exploatării și prelucrării silexului pe un teritoriu foarte mare”.

La jumătatea lunii iunie, primarii a trei comune, pe teritoriul cărora se află urmele unicat ale minei preistorice, au semnat o scrisoare de intenție privind crearea aici a unui parc cultural. Ar trebui să fie primul pas pentru ocrotirea valorilor culturale și naturale ale acestui teritoriu.

Minele de silex dungat din Krzemionki au fost descoperite în anul 1922 de geologul prof. Jan Samsonowicz. Repede, au fost recunoscute ca vestigii. Din anul 1994, ele constituie monument istoric, precum și rezervație naturală. Aceste mine provin din epoca de piatră târzie și epoca de bronz timpurie. Au funcționat între milenii IV și II înaintea erei noastre. În Krzemionki au fost localizate patru mii de puțuri legate între ele cu o rețea de galerii. Puțurile au nouă metri adâncime. Din minele de rocă calcaroasă se extrăgea silexul care era folosit la realizarea uneltelor.

E bine de subliniat că acesta este al 16-lea obiect înscris pe Lista UNESCO. Pe lista poloneză de informare pentru înscriere așteaptă încă cinci obiective noi, printre care Canalul Augustowski.

Barbara Breabăn

KALENDARIUM ROCZNIC

2019

CALENDARUL ANIVERSĂRILOR

SIERPIEŃ

- 1 VIII** – 185. rocznica urodzin **Jadwigi Łuszczewskiej** (1819-1891), powieściopisarki, poetki; 75. rocznica wybuchu **powstania warszawskiego** (1944);
- 2 VIII** – 75. rocznica śmierci **Krystyny Krahełskiej** (1914-1944), poetki, etnografa;
- 3 VIII** – 95. rocznica śmierci **Josepha Conrada** (Józef Konrad Korzeniowski) (1857-1924), prozaika angielskiego polskiego pochodzenia;
- 4 VIII** – 75. rocznica śmierci **Krzysztofa Kamila Baczyńskiego** (1921-1944), poety; 115. rocznica urodzin **Witolda Gombrowicza** (1904-1969), prozaika, dramaturga, eseisty;
- 5 VIII** – 135. rocznica urodzin **Ludwika Hirszfelda** (1884-1954), lekarza, serologa, mikrobiologa i immunologa;
- 6 VIII** – 115. rocznica urodzin **Aleksandra Bocheńskiego** (1904-2001), publicysty i eseisty;
- 8 VIII** – 75. rocznica śmierci **Juliusza Kadena-Bandrowskiego** (1885-1844), pisarza i publicysty;

AUGUST

- 1 VIII** – 185 de ani de la nașterea **Jadwigăi Łuszczewska** (1819-1891), romancieră, poetă; 75 de ani de la izbucnirea **Insurecției din Varșovia** (1944);
- 2 VIII** – 75 de ani de la moartea **Krystinei Krahełska** (1914-1944), poetă, etnografă;
- 3 VIII** – 95 de ani de la moartea lui **Joseph Conrad** (Józef Konrad Korzeniowski) (1857-1924), prozator englez de origine poloneză;
- 4 VIII** – 75 de ani de la moartea lui **Krzysztof Kamil Baczyński** (1921-1944), poet; 115 ani de la nașterea lui **Witold Gombrowicz** (1904-1969), prozator, dramaturg, eseist;
- 5 VIII** – 135 de la nașterea lui **Ludwik Hirszfeld** (1884-1954), medic, serolog, microbiolog și imunolog;
- 6 VIII** – 115 ani de la nașterea lui **Aleksander Bocheński** (1904-2001), publicist și eseist;
- 8 VIII** – 75 de ani de la moartea lui **Juliusz Kaden-Bandrowski** (1885-1844), scriitor și publicist;

9 VIII – 155. rocznica urodzin **Romana Dmowskiego** (1864-1939), polityka, działacza niepodległościowego, przywódcy Narodowej Demokracji;
10 VIII – 130. rocznica urodzin **Zofii Kossak-Szczuckiej** (1889-1968), pisarki;
11 VIII – 100. rocznica urodzin **Romana Artymowskiego** (1919-1993), malarza i grafika, przedstawiciela abstrakcjonizmu w polskiej sztuce;
13 VIII – 20. rocznica śmierci **Marii Krüger** (1904-1999), pisarki, autorki książek dla dzieci i młodzieży;
16 VIII – 75. rocznica śmierci **Tadeusza Gajcego** (1922-1944), poety, prozaika i dramaturga;
17 VIII – 80. rocznica śmierci **Wojciecha Korfanteo** (1873-1939, polityka i publicysty; 390. rocznica urodzin **Jana III Sobieskiego** (1629-1696), króla Polski;
19 VIII – 110. rocznica urodzin **Jerzego Andrzejewskiego** (1909-1983), pisarza i publicysty;
21 VIII – 20. rocznica śmierci **Jerzego Harasymowicza** (1933-1999), poety;
22 VIII – 435. rocznica śmierci **Jana Kochanowskiego** (1530-1584), poety, dramaturga, tłumacza, twórcy polskiego języka literackiego;
27 VIII – 125. rocznica urodzin **Kazimierza Wierzyńskiego** (1894-1969), poety, współtwórcy grupy „Skamander”;
28 VIII – 130. rocznica urodzin **Jana Robla** (1889-1962), chemika, profesora;
29 VIII – 170. rocznica urodzin **Tadeusza Stryjeńskiego** (1849-1943), architekta;
30 VIII – 110. rocznica urodzin **Tadeusza Sołtyka** (1909-2004), konstruktora lotniczego;
31 VIII – 230. rocznica urodzin **Michała Krogulskiego** (1789-1859), pianisty, kompozytora, pedagoga.

9 VIII – 155 de ani de la nașterea lui **Roman Dmowski** (1864-1939), politician, militant pentru independență, liderul mișcării Democrația Națională;
10 VIII – 130 de ani de la nașterea **Zofiei Kos-sak-Szczucka** (1889-1968), scriitoare;
11 VIII – 100 de ani de la nașterea lui **Roman Ar-tymowski** (1919-1993), pictor și grafician, repre-zentant al abstracționismului în arta poloneză;
13 VIII – 20 de ani de la moartea **Mariei Krüger** (1904-1999), scriitoare, autoare de cărți pentru copii și tineri;
16 VIII – 75 de ani de la moartea lui **Tadeusz Gajcy** (1922-1944), poet, prozator și dramaturg;
17 VIII – 80 de ani de la moartea lui **Wojciech Kor-fanty** (1873-1939, politician și publicist; 390 de ani de la nașterea lui **Ioan al III-lea Sobieski** (1629-1696), regele Poloniei;
19 VIII – 110 ani de la nașterea lui **Jerzy Andrzejewski** (1909-1983), scriitor și publicist;
21 VIII – 20 de ani de la moartea lui **Jerzy Harasymowicz** (1933-1999), poet;
22 VIII – 435 de ani de la moartea lui **Jan Kochanowski** (1530-1584), poet, dramaturg, traducător, creator al limbii polone literare;
27 VIII – 125 de ani de la nașterea lui **Kazimierz Wierzyński** (1894-1969), poet, cocreator al grupu-lui „Skamander”;
28 VIII – 130 de ani de la nașterea lui **Jan Robel** (1889-1962), chimist, profesor;
29 VIII – 170 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Stry-jeński** (1849-1943), arhitect;
30 VIII – 110 ani de la nașterea lui **Tadeusz Sołtyk** (1909-2004), constructor în aviație;
31 VIII – 230 ani de la nașterea lui **Michał Krogul-ski** (1789-1859), pianist, compozitor, pedagog.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

Redactor naczelny

Redactor șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Iuliana Agneșca Dascălu

Ilona Biseada

Przedsięwzięcie jest współfinansowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
ze środków otrzymanych od Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

